



**TÜRKİYE'DE ÇOCUK EVLERİ İLE İLGİLİ  
ARAŞTIRMALARA BİR BAKIŞ: SİSTEMATİK BİR  
DERLEME ÇALIŞMASI**

**Filiz SULAMACI**

**2020  
YÜKSEK LİSANS TEZİ  
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ**

**Tez Danışmanı  
Prof. Dr. Şehnaz CEYLAN**



**TÜRKİYE’DE ÇOCUK EVLERİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALARA BİR  
BAKIŞ: SİSTEMATİK BİR DERLEME ÇALIŞMASI**

**Filiz SULAMACI**

**T.C.  
Karabük Üniversitesi  
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü  
Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalında  
Yüksek Lisans Tezi  
Olarak Hazırlanmıştır**

**Tez Danışmanı  
Prof. Dr. Şehnaz CEYLAN**

**KARABÜK  
Eylül 2020**

Filiz SULAMACI tarafından hazırlanan “TÜRKİYE’DE ÇOCUK EVLERİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALARA BİR BAKIŞ: SİSTEMATİK BİR DERLEME ÇALIŞMASI” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Şehnaz CEYLAN

.....

Tez Danışmanı, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Çocuk Gelişimi ve Eğitiminde Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 23/06/2020

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Şehnaz CEYLAN (KBÜ)

.....

Üye : Doç. Dr. Fatma ELİBOL (SBÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mahmut POLATCAN (KBÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

## **BEYAN**

Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kurallarına göre hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içerisinde yer alan tüm bilgi ve belgeleri akademik kurallara uygun şekilde elde ettiğimi,
- Elde ettiğim tüm bilgi ve sonuçları etik kurallara uygun şekilde sunduğumu,
- Yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun şekilde atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum tüm eserleri kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan bilgi ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya farklı bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Filiz SULAMACI

30/09/2020

Kim demiş ki çocuk küçük bir şeydir

Bir çocuk belki en büyük şeydir...

Abdülhak Hamit TARHAN

Canım Çocuklara...

## TEŞEKKÜR

Tez çalışmam süresince bilgi ve deneyimleriyle yol gösteren, desteğini ve yardımını esirgemeyen danışmanım, değerli hocam Prof. Dr. Şehnaz CEYLAN'a;

Değerli görüşleriyle çalışmama katkı sunan, yol gösteren değerli hocalarım Doç. Dr. Fatma ELİBOL ve Dr. Öğr. Üyesi Mahmut POLATCAN'a;

Tez çalışma sürecinde destek veren arkadaşlarım Gamze KOCA ve Aykut Alp TABAKLAR'a;

Bu yola çıkmama, kendimi alanda geliştirmeme, daha iyisi için çabalamama, hayata bakışımı değiştirmeme sebep canım çocuklara;

Hayatın her anında destekleyen, yanımda olan canım AİLEM'e;

Hayat yolculuğunda her daim yanımda, yakınımda olan, her zaman desteklerini hissettiren, güç veren, cesaretlendiren, sevgi dolu yaklaşan melek annem Hikmet SULAMACI ve kıymetlim babam Mustafa SULAMACI'ya;

Sonsuz teşekkür, sevgi ve saygılarımla...

Filiz SULAMACI

# İÇİNDEKİLER

KABUL.....	ii
BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER .....	vi
TABLolar DİZİNİ .....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ii
KISALTMALAR .....	iii
ÖZET .....	iv
ABSTRACT.....	vi
1.GİRİŞ ve AMAÇ .....	1
2.GENEL BİLGİLER .....	4
2.1.Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuklar.....	4
2.2.Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Kurum Tipleri.....	6
2.2.1. Aile Odaklı Hizmetler.....	7
2.2.1.1. Sosyal ve ekonomik destek (SED).....	7
2.2.1.2. Koruyucu aile hizmeti .....	9
2.2.1.3. Evlat edinme hizmeti.....	10
2.2.2. Kurum Bakımı Hizmetleri .....	11
2.2.2.1.Çocuk evleri .....	13
2.2.2.2.Çocuk evleri sitesi (ÇES).....	13
2.2.2.3.Çocuk destek merkezi (ÇODEM) .....	14
2.3.Çocuk Evleri.....	15
2.3.1.Çocuk evleri koordinasyon merkezi .....	16
2.3.2.Çocuk evleri fiziki koşulları .....	17
2.3.3.Çocuk evi sorumlusu .....	18
2.3.4.Bakıcı anne/bakım elemanı.....	19
3.GEREÇ ve YÖNTEM.....	21
3.1.Araştırmanın Deseni.....	21
3.2.Verilerin Seçilme Ölçütleri.....	22
3.3.Verilerin Tarama Süreci .....	22



3.4.Verilerin Toplanması.....	23
3.5.Verilerin Analiz Süreci.....	23
3.6. Araştırmanın Etik Yönü .....	23
3.7.Araştırmanın Sınırlılıkları .....	24
4.BULGULAR.....	25
4.1.Lisansüstü Tezlerin Düzeyleri.....	25
4.2.Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı .....	26
4.3.Lisansüstü Tezlerin İllere Göre Dağılımı .....	26
4.4. Lisansüstü Tezlerin Konuları .....	27
4.5. Lisansüstü Tezlerin Yöntemleri .....	29
4.6. Lisansüstü Tezlerin Desenleri .....	30
4.7. Lisansüstü Tezlerin Çalışma Grupları .....	31
4.8. Lisansüstü Tezlerin Bulgularından Elde Edilen Önemli Sonuçlar.....	33
4.9.Lisansüstü Tezlerin Sonuçlarından Çıkan Öneriler.....	39
5.TARTIŞMA .....	46
6.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	51
6.1.Sonuçlar.....	51
6.2. Öneriler.....	51
KAYNAKÇA.....	53
ÖZGEÇMİŞ .....	60

## **TABLolar DİZİNİ**

Tablo 1. Kurum İstatistikleri	6
Tablo 2. SED Hizmeti Sunulan Çocuk Sayısı	8
Tablo 3. Koruyucu Aile Yanında Bakımı Sağlanan Çocuk Sayısı	10
Tablo 4. Evlat Edindirilen Çocuk Sayısı	11
Tablo 5. Kurum Bakımında Olan Çocuk Sayısı	12
Tablo 6. 2019 Yıl Sonu Verileri	15
Tablo 7. Lisansüstü Tezlerin Bulgularından Elde Edilen Önemli Sonuçlar	33

## ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Araştırmanın Veri Tarama Süreci.....	22
Şekil 2. Tezlerin Düzeylerine Göre Dağılımı .....	25
Şekil 3. Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı.....	26
Şekil 4. Lisansüstü Tezlerin İllere Göre Dağılımı .....	27
Şekil 5. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Konularına Göre Dağılım .....	28
Şekil 6. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı.....	29
Şekil 7. Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenlerine Göre Dağılımı.....	30
Şekil 8. Lisansüstü Tezlerin Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı .....	31
Şekil 9. Lisansüstü Tezlerin Sonuçlarından Çıkan Önerilerin Dağılımı.....	39

## **KISALTMALAR**

- AÇSHB** : Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı  
**ÇES** : Çocuk Evleri Sitesi  
**ÇODEM** : Çocuk Destek Merkezi  
**ÇKK** : Çocuk Koruma Kanunu  
**SED** : Sosyal ve Ekonomik Destek  
**SHÇEK** : Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

## ÖZET

### TÜRKİYE’DE ÇOCUK EVLERİ İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALARA BİR BAKIŞ: SİSTEMATİK BİR DERLEME ÇALIŞMASI

Çocukların gelişimleri bakımından onların ailelerinin yanlarında yaşamlarını sürdürmeleri en sağlıklıdır. Fakat farklı sebeplerden dolayı bunun mümkün olmadığı durumlarda çocukların korunma ihtiyacı ortaya çıkmakta ve yaşamlarını devlet korunmasında devam ettirmektedirler. Kurum bakımı devlet koruması bakım modellerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kurum bakımında 2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurulmasıyla birlikte modern bakım hizmetleri olan çocuk evleri, çocuk evleri sitesi modelleri yaygınlaşmıştır. Bu konuda Türkiye’de sınırlı sayıda tez çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmaların odak noktalarının belirlenmesi ve araştırmaya gereksinim duyulan konuların belirlenmesi önemlidir. Bu kapsamda araştırmanın amacı, Türkiye’de çocuk evleri ile ilgili 2013-2020 yılları arası Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tez merkezi veri tabanında yapılmış lisansüstü tezleri düzeylerine, konularına, yöntemlerine, desenlerine, çalışma gruplarına, sonuç ve önerilerine göre analiz etmektir.

Araştırmada sistematik derleme kullanılmıştır. Araştırmada çocuk evleri ile ilgili yapılmış 37 adet tez incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda yüksek lisans düzeyinde yapılan çalışmaların doktora çalışmalarına göre fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmaların konularına bakıldığında gelişim konularında diğer konulara oranla daha çok çalışıldığı belirlenmiştir. Tezlerde yöntem olarak nicel yöntem daha çok kullanılmıştır. Çalışmalar çoğunlukla betimsel desen kullanılarak yapılmıştır. Çalışmalarda çocukların en çok çalışılan örneklem grubunu oluşturduğu görülmüştür. Çalışmalarda daha çok gelişim ve çocuk evleri personeline yönelik sonuçlar vurgulanırken, en çok eğitim konusunda öneri sunulmuştur.

Sonuç olarak, sistematik derlemeye göre yapılandırılan bu çalışma, ‘Çocuk Evleri’ ile ilgili yapılacak çalışmalara katkı sağlamaya ve yön vermeye çalışmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Korunmaya Muhtaç Çocuklar, Çocuk Evleri, Sistematik Derleme

## **ABSTRACT**

### **A VIEW OF STUDIES RELATED TO KINDERGARTENS IN TURKEY; A SYSTEMATIC COLLECTION STUDY**

In terms of children's development, it is the healthiest way for them to live with their families. However, in cases where this is not possible for different reasons, the need for protection of children occurs and they continue their lives under the protection of government. Institutional care emerges as one of the government protection models. In institutional care, with the establishment of the Ministry of Family and Social Policies in 2011, modern care services such as kindergartens (kids houses) and kindergartens (kids houses) sites have become widespread. In Turkey there is limited number of thesis about this subject. It is important to determine the focal points of these studies and to determine the subjects that require research. The aim of the study is to analyze the theses existed in central databases of Higher Education Institution about kids houses studied in Turkey between 2013-2020, of their levels, patterns, subjects, working groups, results and proposals.

Systematic review was used in the study. In the research, 37 theses about kids' houses were examined. As the result of that research, it has been revealed that the studies at master's level are more than the doctoral studies. Considering the subjects of studies, it was determined that there was more work on development issues than other subjects. The quantitative method was used more as a method in theses. Studies were mostly done using descriptive designs. In the theses, it has been observed that children were the most studies as a sample group. While the studies emphasized the results on development and staff, suggestions were mostly given on education.

As a result, this research, structured according to a systematic collection, tried to contribute and guide the studies to be carried out on "Kids Houses".

**Keywords:** Children in Need of Protection, Children's Houses, Systematic Review



## 1.GİRİŞ ve AMAÇ

Gelişim, büyüme olgunlaşmayla birlikte, öğrenme ve yaşantı ile insanda görünen nitelik ve niceliksel değişimleri kapsar (İnanç vd., 2007). Gelişim bilişsel, fiziksel, sosyal- duygusal ve dil gelişimi olarak dört gelişim alanında gerçekleşmektedir. Gelişim alanlarının birinde görünen olumlu veya olumsuz etki diğer gelişim alanlarını da etkilemekte olup, gelişim alanları birbirlerinden bağımsız değildir (Yörükoğlu, 2006). Her toplum, geleceğin teminatı olan çocukların iyi ve sağlıklı gelişmesi için uygun aile, çevre ve toplum şartlarının olmasını ister ve bunun için çocuğun sağlıklı gelişiminde en önemli kurum aile ve ailenin güven içinde yaşanılan evdir (Başer, 2013). İnsan ve çocuk hakları kapsamında çocukların gelişimlerini sağlıklı sürdürmeleri ve huzurlu ortamlarda yaşamalarına fırsat verecek alanlar sunulması konusunda çalışılmakta, çocukların aileleri ile birlikte yaşamalarının en doğrusu olduğu farklı bilim alanlarının ortak kanısıdır (Yıldırım, 2013). Fakat aile kurumunda değişim, sosyo-ekonomik problemler, kültürel sorunlar sebebiyle çocuk aile yanında yaşama hakkından mahrum kalmakta ve korunmaya ihtiyacı olma durumu oluşmaktadır (Keten, 2017).

Ülkemizde korunmaya ihtiyacına yönelik en temel kurum 1983 yılında kurulan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) olmakla birlikte; sosyal hizmet alanında temel politikaları ortaya koyan, riskli durumda ve korunması gereken gruplara yönelik en kapsamlı uygulamaları gerçekleştiren ve merkezi rol oynayan kurum 08.06.2011 tarihinde kurulan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'dır ve çocuklara yönelik hizmetler Bakanlığın Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü görev alanı içinde yer almaktadır (Çelik, 2016).

2000'li yılların başlarına kadar korunma ihtiyacı olan çocuklara kurum bakımı modeli yaygın olarak uygulanarak çocuk yuvası, yetiştirme yurdu gibi kurumlarda yaşamlarını sürdürmeleri sağlanmış, zamanla bu kurumların çocukların gelişimlerini olumsuz etkilediği görülerek, çocukların daha az çocukla beraber bakımlarının sağlandığı, bakım elemanlarının görev yaptığı "ev modeli" ne karar verilmiştir (Bakılcı, 2019). Yine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kurumlar ve sivil toplum kuruluşları korunma ihtiyacı olan grupların toplum hayatına uyum

sağlayabilmeleri adına çalışmalar yürütmekte, ailesi yanında kalması mümkün olmayan korunmaya ihtiyacı olan çocukların toplumla daha bütünleşik yaşam sürdürmeleri amacıyla 2005 yılından bu zamana halen ülke genelinde yaygınlaştırılan Çocuk Evleri Hizmeti yürütmektedir (Şavlı, 2018).

Çocuk evleri toplu yaşamın olumsuzluklarından uzak, aile ortamına benzer yapılardır (Yaşar ve Dağdelen, 2013). Çocuk evleri hizmet modelinin, 0-18 yaş arasında çocukların birlikte yaşadığı aile ortamına yakın, belirli sayıda çocuğun kaldığı ev ortamı olduğu söylenebilir (Nalbant, 2016). Diğer kuruluş bakımı modellerinden farklı olarak çocuk evlerinde çocuklar bütün gün çocuk evinde görevli bakım elemanı ile iletişim halindedir, idareci ve meslek elemanları koordinasyon merkezinde görev yaptıkları için, mesai saatlerinde uygun anlarda evleri ziyaret etmekte olduklarından çocukların iletişimleri bu kişilerle daha azdır (Dikmen, 2019). Aile içinde yaşanan çeşitli sorunlar nedeniyle psikolojik olarak yıpranan ve korunma kararı ile yurt-yuvaya yerleştirilen toplumsal hayata uyum sağlamada büyük zorluklar yaşadıkları bilinmekte ve bu sebeple çocukların koğuş tipi kuruluşlarda değil, kendilerini evlerinde hissedebilecekleri sıcak bir ortamda yaşamlarını sürdürebilmelerini sağlamaya yönelik çalışan çocuk evleri modelinde, çocukların okul ve mahalle arkadaşlıkları, komşuluk ilişkileri kurmaları önemli görülmekte, önem verilmektedir (Nalbant, 2016). Alan yazın incelendiğinde çocuk evleri ile ilgili yapılan araştırmaları inceleyip özetleyen bir çalışmanın olmadığı görülmektedir. Bu nedenle bu araştırmada, sistematik derleme yoluyla çocuk evleri ile ilgili yapılmış çalışmaların genel tablosu çıkarılmaya çalışılmıştır. Böylelikle, çocuk evleri ile ilgili yapılmış çalışmaların konularından sonuçlarına kadar bilgi sunularak alan yazına katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Çocuk evlerinin 2005 yılında faaliyete başlamış olması, yeni bir model olması, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'ndan çalışma izninin alınma sürecinin uzun olması gibi sebeplerden dolayı Türkiye'de çocuk evleri ile ilgili sınırlı sayıda tez çalışması bulunmaktadır. Bu çalışmaların odak noktalarının ve araştırmaya gereksinim duyulan konuların belirlenmesi oldukça önemlidir. Bu kapsamda Türkiye'de çocuk evleri ile ilgili 2013-2020 yılları arası Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tez merkezi veri tabanında yapılmış lisansüstü tezleri düzeylerine, konularına, yöntemlerine,

desenlerine, çalışma gruplarına göre analiz etmeyi amaçlayan bu araştırmada řu sorulara cevap aranmıştır:

1. Lisansüstü tezlerin düzeylerine (yüksek lisans ve doktora) göre dağılımı nasıldır?
2. Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Lisansüstü tezler hangi illerde yapılmıştır?
4. Lisansüstü tezlerin konuları nelerdir?
5. Lisansüstü tezlerde hangi yöntemler kullanılmıştır?
6. Lisansüstü tezlerde hangi araştırma desenleri kullanılmıştır?
7. Lisansüstü tezlerin çalışma grubunu kimler oluşturmuştur?
8. Lisansüstü tezlerin bulgularından elde edilen önemli sonuçlar nelerdir?
9. Lisansüstü tezlerin sonuçlarından çıkan öneriler nelerdir?

## 2.GENEL BİLGİLER

### 2.1.Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuklar

Çocuk koruma, çocukların şiddetten ve istismardan korunma hakkını güvence altına almaya çalışır (Connolly vd., 2014). Bütün gelişmiş sanayi ülkeleri bir tür çocuk koruma sistemi geliştirmiştir ve bu toplumlar, çocuğa ebeveyn istismarının veya ihmalinin en kötü aşırılıklarından korunduğu asgari düzeyde bakım hakkını tanır (Munro, 2019). Ülkemizde de çocuğun korunmasında, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Türk Medeni Kanunu, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu önemli yere sahiptir (Yolcuoğlu, 2009). 6/2/2014 tarihli ve 6518 sayılı Kanununun 30 uncu maddesiyle, bu bentte yer alan “muhtaç” ibaresi “ihtiyacı olan” şeklinde değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle; "Korunmaya ihtiyacı olan Çocuk"; beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup;

1. Ana veya babasız, ana ve babasız,
2. Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan,
3. Ana ve babası veya her ikisi tarafından terkedilen,
4. Ana veya babası tarafından ihmal edilip; fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuğu ifade eder” (T.C. Resmi Gazete, 27 Mayıs 1983, sayı:2828).

Bütün çocuklar doğdukları andan reşit oluncaya kadar kişisel, çevre ve aile bakımından ayırt edilmeksizin yasal olarak korunmaya muhtaçtır (Yavuz 2016). Çocukların yasaların öngördüğü şekilde özen ve bakım görememesi neticesinde beden, akıl ve ruh sağlığının tehlikeye düşmesi korunmaya muhtaçlık olarak tanımlanabilir (Akoğlu vd. 2014). Yine anne baba ayrılığı, ölümü, olumsuz ilişkisi nedenleriyle aile olunamadığı durumlarda çocukların korunma problemleri oluşmaktadır (Biber ve Ural, 2012).

Her yıl çocuklar farklı sebeplerle terk edilmekte ya da annesiz babasız büyümek zorunda kalmaktadır (Akman, 2002). Çocuk Hakları Bildirgesi 18. ve 21. maddeleri çerçevesinde ailesinin yanında bakımı ya da koruması sağlanamayan çocuklar devlet korumasına alınmakta ve tekrar aile ortamına dönebileceği ortam sağlanıncaya kadar devlet korunmasında kalması sürdürülmektedir (Çetin, 2010).

“Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu ifade eder” (T.C. Resmi Gazete, 3 Temmuz 2005, sayı:5395). Korunmaya ihtiyacı olan çocuklara yönelik verilen hizmetler üç aşamada ortaya çıkmaktadır:

- 1- Korunmaya ihtiyacı olan çocukların büyük gruplar olarak bakımı,
- 2- Büyük grup bakımının zararlarının görülmesine bağlı koruyucu aile hizmetlerinin ve küçük grup bakımı hizmetinin geliştirilip, uygulanması,
- 3- Çocuğun öz ailesi yanında bakılmasına uygun destekleyici çalışmaların yapılarak, en kötü ailenin en iyi kurumdan daha iyi olabileceğine göre bakış açısının gelişmesidir (Çifci, 2009).

Geniş anlamıyla korunmaya ihtiyacı olan çocuk, sağlıklı gelişim sürdürebilmesi adına gerekli şartlar sağlanamayan çocuğu, dar anlamda ise topluma göre tehlikede olan ve durumuna toplum tarafından el konulması uygun görülen çocuğu ifade etmektedir (Elmacı, 2010). Bu durumda çocuk hâkim kararı ile aileden alınarak devlet kurumuna yerleştirilir (Şahin, 2019). Korunma kararı alınan çocuklar her ilin kurum modeli, çocukların korunma nedeni, özel gereksinim durumları, yaşları dikkate alınarak uygun görülen bakım hizmet modelinden faydalandırılır (Sönmez, 2017). Ülkemizde çocukların hak ve yaşama güvencelerine yönelik çalışan kurumların başında Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (AÇSHB) gelmektedir (Davulcu ve Mert, 2019). Korunmaya ihtiyacı olan çocuklara yönelik hizmetler Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmekte olup bu hizmetler aşağıdaki başlık altında verilecektir.

## 2.2.Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Kurum Tipleri

SHÇEK'nun(Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu) amacı çocuğun öz ailesi yanında bakım ve korumasının sağlanması mümkün olmadığı durumlarda koruyucu aile bakımı modeli uygulanması, bu yöntemin de uygun ya da başvuru olmadığı durumlarda ise kurum bakımı modeline başvurulmasıdır (Şenocak, 2006). Çocuğun sağlıklı büyüme ve gelişmesine katkı sağlayacak düzenlemelerin yapıldığı bu modellerde en yaygın olanlar kurum bakımı, koruyucu aile ve evlat edindirme modelleridir (Yıldırım ve Işıksan, 2017). Aşağıdaki tabloda yıllara göre koruyucu aile yanında ve kuruluş bakımında bakımı sağlanan çocuk sayılarına yer verilmektedir.

**Tablo 1. Kurum İstatistikleri**



(<https://ailevecalisma.gov.tr>, Erişim tarihi: 30 Mart 2020)

Tablo 1 incelendiğinde yıllara göre koruyucu aile yanında bakımı sağlanan çocuk sayısında sürekli bir artış olduğu, 2019 yılında koruyucu aile yanında bakımı sağlanan çocuk sayısının 7.259 olduğu görülmektedir. Kuruluş bakımında bakımı sağlanan çocuk sayısının ise yıllara göre inişli çıkışlı bir seyir izlediği, 2019 yılında ise önceki

iki yıla göre düşüş olduğu, kuruluş bakımında bakımı sağlanan çocuk sayısının 13.867 olduğu görülmektedir.

Korunmaya ihtiyacı olan çocuklara yönelik hizmetler, onların öz ailesi ya da başka ailenin yanında yaşamasını sağlayan hizmet modelleri ile kurum bakım hizmet modelleri olmak üzere temelde ikiye ayrılmaktadır (Tuncer ve Erdoğan, 2018).

### **2.2.1. Aile Odaklı Hizmetler**

Aile yanında bakım modeli, toplumu temel alan bir bakımı modeli olmasıyla çocuk koruma sisteminde önemli bir yere sahiptir (Yolcuoğlu, 2009). Dünya’ da olduğu gibi ülkemizde de çocukların kurum bakımına alınmadan, öz ailesi yanında destek sağlanmasına çalışılmaktadır (Dikmen, 2019). Çocukların ihtiyaçlarını ve haklarını göz önünde bulundurarak, bunlara saygı duyan en iyi uygulama modeli izlenerek bu çocukların aile temelli bakımları sağlanarak kurum hizmet modelinden uzaklaştırılmalarına öncelik verilmesi önemlidir (Browne, 2009). Aile odaklı hizmetler sosyal ve ekonomik destek (SED), koruyucu aile ve evlat edinme hizmeti olarak üç başlık altında ele alınacaktır.

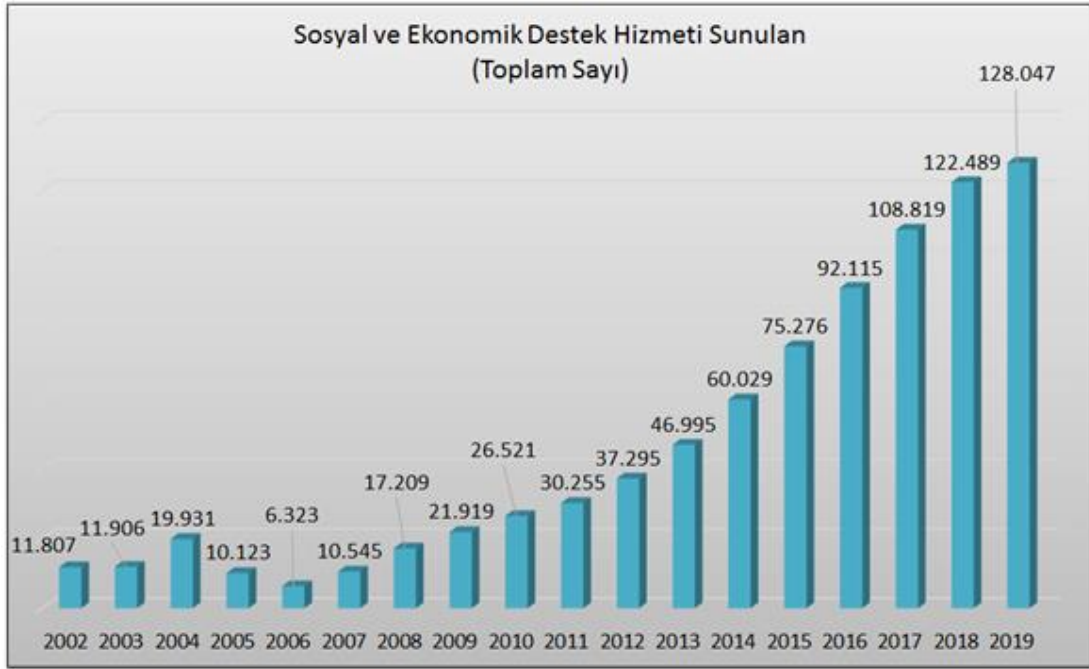
#### **2.2.1.1. Sosyal ve ekonomik destek (SED)**

Sosyal ve ekonomik desteğin amacı, kurum bakımına alınma sebebi ekonomik yoksunluk olan çocukların ailelerinin yanında korunma, bakım ve yetiştirilmesine yönelik hizmetlerin, sosyal desteğin sağlanarak çocuğun öz ailesinin yanında yaşamına devam ederek ailenin parçalanmamasıdır (Tuncer ve Erdoğan, 2018). Aynı ve nakdi yardımlar ile koruyucu, önleyici, destekleyici, geliştirici sosyal hizmet desteği ile çocukların aile ve akrabaları yaşamlarına imkân verilmektedir (Yazıcı, 2013). SED, temelde ekonomik yoksunluk nedeni ile ailenin parçalanmasını engellemeyi hedeflemektedir (Yavuz, 2016). Bu bağlamda korunmaya ihtiyacı olan çocuklara yönelik öncelikli bakım hizmet modeli ailesinin ya da akrabasının yanında korunması olmalıdır (Yazıcı, 2013). AÇSHB’nin de önem verdiği çocuğun öz ailesi yanında yaşamına devam etmesi, bu hususta önemli olan nokta ailenin desteklenmesi

neticesinde çocuğun aile yanında bakılarak diğer modellere gereklilik duyulmamasıdır (Dikmen, 2019).

SED, ekonomik yoksunluk nedeni ile temel ihtiyaçlarını karşılayamayarak yaşamlarını sürdürmekte zorluk yaşayan kişi ve ailelere yapılan ayni ve nakdi yardımlardır (Koşay, 2013). SED, aileye 6 ay, 1 yıl, 2 yıl gibi sürelerle verilmekte olup, süre bitiminde tekrar talep olması durumunda sosyal inceleme yapılarak sürenin uzatılıp uzatılmayacağına karar verilmektedir. Aşağıdaki tabloda yıllara göre SED hizmeti sunulan çocuk sayısına yer verilmektedir.

**Tablo 2. SED Hizmeti Sunulan Çocuk Sayısı**



(<https://ailevecalisma.gov.tr>, Erişim tarihi: 30 Mart 2020)

Tablo 2'ye bakıldığında 2006 yılından itibaren SED hizmeti sunulan çocuk sayısında sürekli artış olduğu, 2019 yılında SED hizmeti sunulan çocuk sayısı 128.047 olduğu görülmektedir.



### 2.2.1.2. Koruyucu aile hizmeti

Koruyucu aile hizmeti modeli ailesinden ayrı kalmak durumunda olan çocukların bu süreci kurum bakımından ziyade başka bir ailenin yanında geçirmelerinin çocuk için daha yararlı olduğu düşünülerek en çok tercih edilen modellerdendir (Demirbaş, 2019).

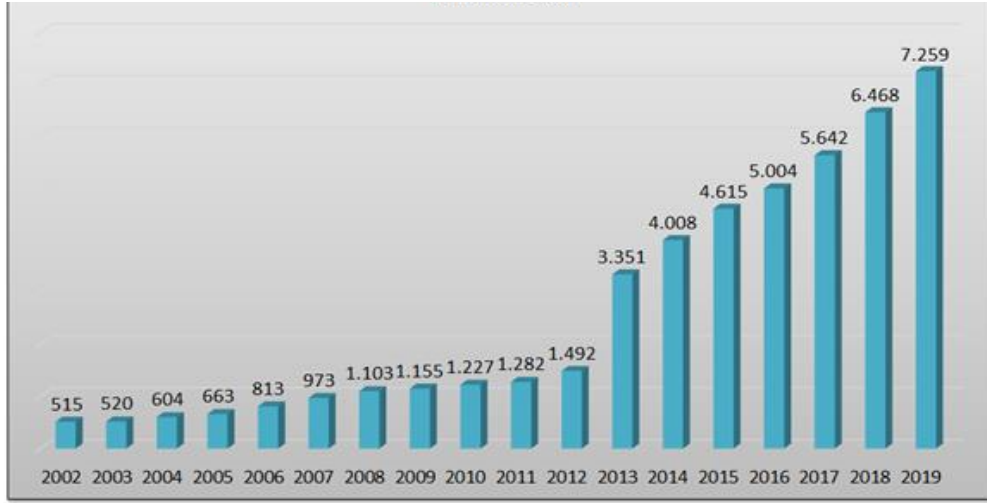
Koruyucu aile yönetmeliğinin 8. Maddesine göre Koruyucu ailenin,

- a) Türk vatandaşı olması ve Türkiye’de sürekli ikamet etmesi,
  - b) 25-65 yaş aralığında bulunması,
  - c) En az ilkokul düzeyinde eğitim almış olması,
  - ç) Düzenli gelire sahip olması,
- gerekir (T.C. Resmi Gazete, 14 Aralık 2012, Sayı: 28497).

Gelişmiş ülkelerde çocukların aile ortamında yaşamına devam etmesinin en ideali yaklaşım olduğu düşüncesiyle koruyucu aile hizmetinin oldukça yaygın olduğu görülmektedir (Yıldırım ve Işıkhana, 2017). Koruyucu aile bakımı yetkili bir kurumun gözetim ve denetiminde yürütülerek, bu süreçte çocuğun ve biyolojik ailesinin çalışma ve diğer tedavi hizmetleri karşılanmaktadır (Nalbant, 2016). Koruyucu aile modelinin en büyük katkılarından biri çocuklara aile sıcaklığı sağlamasıdır (Şenocak, 2006). Yine bu modelin amaç ve katkılarına bakıldığında çocukların aile ortamında büyümeleri, anne-baba rol model görmeleri, sosyal beceriler kazanmaları gösterilebilir (Şavlı, 2018).

Koruyucu Aile Hizmeti çocuklar açısından hassas olan süreçte çocuğa özenli davranılarak, çocuğun bu hassas dönemi yıpranmadan geçirmesini ve normal hayatını devam ettirmesini amaç edinmektedir. 2019 yılı sonu itibarıyla 5.967 koruyucu aile yanında 7.259 çocuğun bakımı sağlanmaktadır (<https://ailevecalisma.gov>, Erişim tarihi:31 Mart 2020). Aşağıdaki tabloda yıllara göre koruyucu aile yanında bakımı sağlanan çocuk sayısına yer verilmektedir.

**Tablo 3. Koruyucu Aile Yanında Bakımı Sağlanan Çocuk Sayısı**



(<https://ailevecalisma.gov.tr>, Erişim tarihi: 30 Mart 2020)

Tablo 3 incelendiğinde koruyucu aile yanında bakımı sağlanan çocuk sayısında yıllara göre sürekli bir artış olduğu, 2019 yılında koruyucu aile yanında bakımı sağlanan çocuk sayısının 7.259 olduğu görülmektedir.

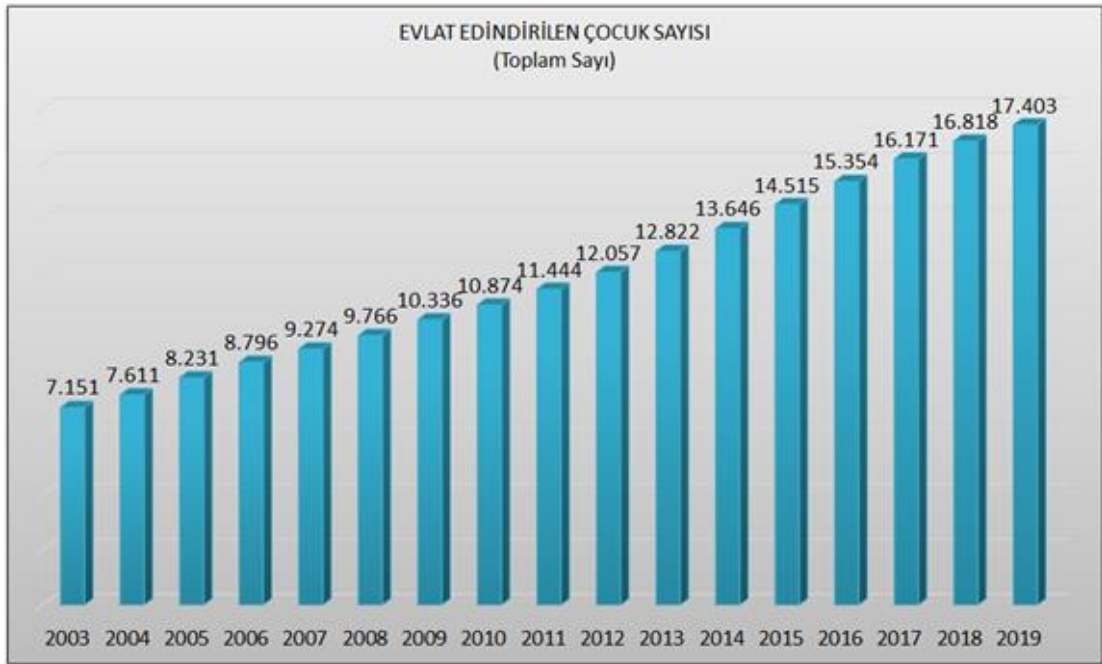
### **2.2.1.3. Evlat edinme hizmeti**

Evlat edinme hizmeti, evlatlık ve evlat edinen arasında kan bağından farklı olarak hukuki dayanakla oluşan ilişkiyi tanımlayan aile hukuku kurumudur (Özşahin, 2012). Evlat edinme hizmeti, Türk Medeni Kanunu'nun Evlat Edinme Yönergesi ve Çocukların Korunması ve Ülkelerarası Evlat Edinme Konusunda İşbirliğine Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun çerçevesinde yürütülmektedir (Koşay, 2013). Evlat edinme hizmetini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı olan Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından kendisine bağlı olan Aile Yanında Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı sağlanmaktadır (Özşahin, 2012).

Koruyucu aile modelinde olduğu gibi çocukların aile yanında bakımlarına yönelik bir model olan evlat edinme geçici değil sürekli bir bakım modeli olmasıyla koruyucu aile modelinden ayrılmaktadır (Demirbaş, 2019). Evlat edinme çocuklara aile

ortamında yetiştirme imkânı sunan ve onların fiziksel, bilişsel, sosyal duygusal güvenliklerini korumaya katkı sağlayan bir kurumdur (Şenocak, 2006). Günümüzde evlat edinme ailelere varis bulmayı ya da çocuk özlemlerini gidermeyi değil de aile ortamından uzak korunmaya ihtiyacı olan çocuklara en uygun aile ve çevresinin sağlanmasını amaçlamaktadır (Yavuz, 2016). Aşağıdaki tabloda yıllara göre evlat edindirilen çocuk sayısına yer verilmektedir.

**Tablo 4. Evlat Edindirilen Çocuk Sayısı**



(<https://ailevecalisma.gov.tr>, Erişim tarihi: 30 Mart 2020)

Tablo 4 incelendiğinde AÇSHB tarafından, 2018 yılında 647 çocuğun evlat edindirilmek üzere 639 aile yanına yerleştirilme işlemi gerçekleştirilmiştir. 2019 yılı sonu itibarıyla 585 çocuk evlat edinme hizmetinden faydalandırılarak toplamda 17.403 çocuk evlat edinme hizmetinden faydalandırılmıştır (<https://ailevecalisma.gov>, Erişim tarihi:31 Mart 2020).

## 2.2.2. Kurum Bakımı Hizmetleri

Çocukların ifade edilen haklarının arkasındaki fikir birliği, çocukların korunması yalnızca devletin sorumluluğunda olmasa da, devletin kasıtlı bir amacı olarak çocuk koruma arayışını meşrulaştırmaktadır (Wulczyn, 2010). Bu kapsamda kurum bakımı, korunmaya ihtiyacı olan belli özelliklere sahip çocukların toplu olarak bir mekânda, belirli sayıda ve nitelikte olan personel tarafından bakılması ve yetiştirilmesidir (Aykul, 2019). Bu bakım öz aile, koruyucu aile veya diğer bakım hizmetleri mümkün olmayan korunmaya ihtiyacı olan çocuklara yöneliktir (Yazıcı, 2013). Kurum bakımındaki çocuklar, aralarında kan bağı olmayan diğer çocuklarla birlikte yaşamakta ve biyolojik yakınlığı olmayan personel tarafından bakımları yapılmaktadır (Şenocak, 2006).

Kurum bakımı ailenin olmadığı veya ailenin işlevini gerçekleştiremediği zaman, kimsesiz ve korunmaya ihtiyacı olan çocuklara resmi veya özel kurumlarca geçici ya da sürekli olarak sunulan bakım hizmeti olarak ifade edilmektedir (Saraç, 2011). Aşağıdaki tabloda yıllara göre kurum bakımında olan çocuk sayısına yer verilmektedir.

**Tablo 5. Kurum Bakımında Olan Çocuk Sayısı**



(<https://www.ailevecalisma.gov.tr>, Erişim Tarihi: 02.04.2020)

Tablo 5 incelendiğinde kurum bakımında olan çocuk sayısında 2006 yılından sonra fark edilir oranda azalma olduğu, 2019 yılında ise kurum bakımında olan çocuk

sayısının 13.867 olduğu gör÷lmektedir. Kurum bakımı hizmet modelleri Çocuk Evleri, Çocuk Evleri Sitesi ve Çocuk Destek Merkezi olarak üç başlık altında incelenecektir.

### **2.2.2.1.Çocuk evleri**

"Çocuk evleri"; 0-18 yaşlar arasındaki korunmaya ihtiyacı olan çocukların kaldığı ev birimlerini ifade eder" (T.C. Resmi Gazete, 27 Mayıs 1983, sayı:2828). Çocuklar yaşlarına ve okul durumlarına göre gruplandırılarak yerleştirildikleri için yakın arkadaşlık kurmaları, birbirlerine yardımcı ve destek olmaları çocuk evlerinin olumlu yönlerindedir (Yavuz, 2016).

### **2.2.2.2.Çocuk evleri sitesi (ÇES)**

Çocuk Evleri Sitesi Müdürlükleri 5395 sayılı ÇKK kapsamında korunma ya da bakıma ihtiyacı olan çocuklara yönelik bakım tedbirinin uygulanma kuruluşlarından biridir (Korkmaz, 2019). Bu siteler çocuklara aile ortamını andıran yapı ve ilişkiler sunarak, onların yetiştirilebileceği küçük müstakil binalardan oluşan site içerisindeki sosyal hizmet kuruluşlarıdır (Yıldırım ve Işıkhan, 2017). Çocukların güven duygularının oluşması, tutarlı davranış göstermesi, kişilik ve davranış bozukluklarının en aza indirilmesi amacıyla çocuk evleri sitesi ortak oyun alanlarıyla aile ortamına yakın şekilde düzenlenerek belli sayıda personelle sürekli ve değişmeyen bir hizmet sunmaktadır (Kılıç, 2019). ÇES çocukların koruma ve bakımlarının yanında bedensel, psikososyal gelişimlerini ve eğitimlerini tamamlamalarını amaçlamaktadır (Demirbaş, 2019).

ÇES çocukların fiziksel, duygusal, psikosoyal, bilişsel gelişimlerini sağlıklı sürdürmeleri ve onlara sıcak aile ortamı sunmak amacıyla korunmaya ihtiyacı olan 0-12 yaş erkek ve 0-18 yaş kız çocuklara yönelik kuruluşlardır (Pak, 2018). Çocuk evleri siteleri ev ortamı şeklinde tasarlanarak, değişmeyen ve belli sayıda personelle hizmet sunarak kalite arttırılarak çocuklarda güven duygusu gelişimi sağlanırken, temizlik, hijyen, düzen, arkadaş ilişkileri ile de ev içi yaşam becerileri edinmeleri amaçlanmaktadır (Aykul, 2019).

ÇES çocuklara birebir ilgi gösterileceği aile ortamı oluşturmak amaçlanarak kurulmuştur (Şahin, 2019). ÇES önceden yurtlarda 5-20 kişilik odalarda kalan korunmaya ihtiyacı olan çocukların yapılan değişiklikle bir villada 12 kişi ve odalarda en fazla 3 kişinin kalacağı bakım hizmeti sunmaktadır (Kurukol, 2015). Bu yöntemle çocukların kalabalık ortamlardan ziyade aile ortamına benzer yapıda, sağlıklı sosyal ilişkiler kurabileceği şekilde yetiştirilmesini amaçlamaktadır (Şavlı, 2018).

### **2.2.2.3.Çocuk destek merkezi (ÇODEM)**

ÇODEM çocukların kişisel ihtiyaçlarına uygun sosyal rehabilitasyonu sağlayarak aileye ve yakın çevrelerine dönmelerini ya da farklı sosyal hizmet uygulamasına hazır duruma gelmelerini hızlandırmak amacıyla hizmet sunmaktadır (Karaman, 2019). Merkezlerde çocukların aile ve toplum bağlarının geliştirilmesi üzerine çalışmalar yapılmaktadır (Dikmen, 2019). ÇODEM çocukların mağduriyet, suça sürüklenme, sokakta yaşama, hamilelik, madde bağımlılığı gibi durumlarında yaş gruplarına (11-14/1518) ve cinsiyetlerine göre uzmanlaştırılmaktadır (Hüseyinoğlu, 2017).

Çocuk Destek Merkezlerinde çocukların olumsuz yaşam geçmişleri nedenli yıpranma veya davranış bozukluklarını sağaltma, çocukların bireysel farklılık ve ihtiyaçları önemsenererek olumlu tutum ve davranış değişikliği geliştirme, aile ve sosyal çevreye uyum sağlamaları amacıyla Anka Çocuk Destek Programı uygulanmaktadır. Anka Çocuk Destek Programı ile çocukların bireysel farklılıkları ve ihtiyaçları ön planda tutularak kişilik gelişimlerinin sağlanması, travmalarının ortadan kaldırılarak, olumlu tutum ve davranış geliştirmeleri amaç edinilmektedir (<https://www.ailevecalisma.gov.tr>, Erişim Tarihi: 10 Ocak 2020). Aşağıdaki tabloda Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2019 yıl sonu verilerine yer verilmektedir.

**Tablo 6. 2019 Yıl Sonu Verileri**

## 2019 Yıl Sonu Verileri



Kuruluş Tipi	Kuruluş Sayısı	Bakılan Çocuk Sayısı
Çocuk Evleri Sitesi	112	6.132
Çocuk Evleri	1.192	6.164
Çocuk Destek Merkezi	65	1.571
<b>Toplam</b>	<b>1.369</b>	<b>13.867</b>

Çocuğa Yönelik Hizmetler	Sayı
Kuruluş Bakımı Altında Bulunan Çocuk	13.867
Koruma Altına Alınmadan Aile Yanında Destek Verilen Çocuk	125.258
Toplam Evlat Edindirilen Çocuk	17.403
Koruyucu Aile Yanında Bakımı Sağlanan Çocuk	7.259
Koruyucu Aile Sayısı	5.967
Özel Kreş ve Gündüz Bakım Evlerinde Ücretsiz Bakılan Çocuk	3.300

[www.ailevecalisma.gov.tr](http://www.ailevecalisma.gov.tr)

(<https://www.ailevecalisma.gov.tr>, Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2020).

Tablo 6'ya bakıldığında 112 çocuk evleri sitesi ve bu sitelerde 6.132 çocuk, 1.192 çocuk evi ve bu evlerde 6.164 çocuk, 65 çocuk destek merkezi ve bu merkezlerde 1.571 çocuk toplamda ise 1.369 kurum ve bu kurumlarda bakımı sağlanan toplam 13.867 çocuk olduğu görülmektedir. Yine 2019 yılı verilerine göre Aile yanında destek verilen 125.258, evlat edindirilen 17.403, koruyucu aile yanında bakımı sağlanan 7.259 çocuk, 5.967 koruyucu aile, özel kreş ve gündüz bakım evlerinde ücretsiz bakımı sağlanan 3.300 çocuk olduğu görülmektedir.

### 2.3.Çocuk Evleri

Çocuk evi hizmeti, korunma altındaki çocukların küçük birimlerce bakımının sağlanması için her ilin sosyal, kültürel ve fiziksel yapısı, çocuk yetiştirmeye uygun bölgelerinde, tercihen il merkezinde, okullara ve hastanelere yakın apartman dairesi ya da müstakil dairelerde verilen yatılı sosyal hizmet modelidir (<https://www.ailevecalisma.gov.tr>, Erişim Tarihi: 21 Ağustos 2020).

Mevzuatı olmayan bütçe bakımından ödeme kalemi olmayan çocuk evlerinin açılması için gönüllü kişi, kuruluş ve STK'ların desteği alınarak yine bütçe

olmamasından dolayı ilk çocuk evi 2005 yılında Ankara’da Çankaya SHÇEK genel müdür lojmanı kullanılarak açılmıştır (Bahadır, 2018). Sonrasında gelişen ve sayıları artırılan çocuk evleri hakkında AÇSHB 2019 yıl sonu verilerine göre 1.192 çocuk evi ve bu evlerde bakımı sağlanan 6.164 çocuk olduğunu görülmektedir (<https://www.ailevecalisma.gov.tr>, Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2020).

### **2.3.1.Çocuk evleri koordinasyon merkezi**

SHÇEK Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik MADDE 5 – (1)’de çocuk evleri koordinasyon merkezi “Çocuk evleri koordinasyon merkezi; il müdürlüğü bünyesinde çocuk evlerine ilişkin hizmetler ile mali harcamaları takip ederek genel işleyişi denetlemek ve çocuk evleri arasındaki koordinasyonu sağlamak amacıyla oluşturulur. Koordinasyon merkezinde görevlendirilecek personel; sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci, öğretmen ve sosyolog arasından ihtiyaca göre il müdürlüğünce belirlenir.” ifadesiyle tanımlanmaktadır. Yine aynı yönetmelikte çocuk evleri koordinasyon merkezinin görevleri arasında çocuk evinde kalacak çocukları koruyucu aile ve evlat edindirme hizmetinden yararlandırılamayacak çocuklara öncelik tanıyacak, çocuklar arasında cinsiyet, yaş ve kardeş olma durumunu değerlendirecek, aynı evde kalması uygun bulunan en küçük ve en büyük çocuk arasındaki yaş farkının en fazla üç yaş olmasını, seçilecek çocukların kardeş olması durumunda ise yaş farkı aramayacak şekilde belirlemek, çocuk evine kabul edilen çocuğun uyumu için, gerekli mesleki çalışmaları yapmak, çocuk evinde bakılan çocukların, ana ve baba veya yakınlarından kimlere ne kadar süre ile izinli verilebileceğini belirlemek için mesleki çalışmalar yapmak, yakınları ile görüşmesi gereken çocukların koordinasyon merkezinin belirlediği mekânda aile ve akrabaları ile görüşmelerini sağlamak gibi çocuklarla ve gelişimleri ile ilgili bütün iş ve işlemleri yapmak, raporlaştırmak yer almaktadır. Hizmetin özelliklerini göz önünde bulundurarak, çocuk evinde çalışacak personelin niteliğini belirlemek, çocuk evi personelinin günlük çalışma programlarını ve çalışma saatlerini belirlemek, çocuk evinde çalışacak personelin, göreve başlamadan önce ve yılda en az bir kere portör muayenesinin yapılmasını sağlamak, çocuk evinde hizmetin verimliliğini artırmak ve personelin çocukların özelliğine uygun davranış geliştirmelerini sağlamak amacıyla çocuk evi personeline eğitim programları ve



seminerler düzenlemek gibi çocuk evi personelinin de sorumluluğu ve iş takibi çocuk evleri koordinasyon merkezlerinin görevlerindedir (T.C. Resmi Gazete, 5 Ekim 2008, sayı:27015).

### **2.3.2.Çocuk evleri fiziki koşulları**

Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 14. Maddesinde çocuk evlerinin bölüm ve özellikleri aşağıdaki şekilde verilmiştir:

a) Giriş Bölümü; Çocukların ve personelin ayakkabı ile giysilerini koyabilecekleri ayakkabılık ve portmanto bulunur.

b) Oturma ve yemek salonu; Oturma salonları, çocukların sohbet edebilecekleri, televizyon seyredebilecekleri, bilgisayar kullanabilecekleri, oyunlar oynayabilecekleri ve gerektiğinde yemek yiyebilecekleri şekilde düzenlenmelidir. Mobilyalar, çocukların kullanımına ve güvenliğine dikkat edilerek seçilir.

c) Mutfak; Mutfak duvarları ve yerleri kolay temizlenebilir malzeme ile kaplanmalıdır. Yemek pişirmede kullanılan araç ve gereçler çelik, porselen ve cam olmalı, korunabileceği raf ve dolaplar bulunmalı, yeterli havalandırma sağlanmalıdır. Çocukların istediği zaman çay, kahve pişirip yemek hazırlayabileceği şekilde düzenlenerek mutfak kazalarına, kesici ve delici aletlere karşı korunmalarına yönelik önlemler alınmalıdır.

ç) Yatak odası; Yatak odalarında kalacak çocuk sayısı, her bir çocuğa en az 4 m2 alan düşecek şekilde hesaplanır. Her çocuğa uygun boy ölçüsünde bir karyola, bir etajer ve odada kalacak çocuk sayısına uygun elbise dolabı bulundurulur. 0-24 aylık bebeklerin bulunduğu çocuk evlerinde; yatak odaları bebek karyoları, çekmeceli dolaplar ve alt açma masası bulundurulur. Ayrıca, okul grubu çocukların odalarında çocukların rahat hareket etmelerini engellemeyecek ölçüde bir çalışma masası ve kitaplık yer alır.

d) Banyo ve duşlar; Banyolarda, çocukların düşmelerini engelleyici önlemler alınmalı, banyo araç gereçleri çocukların yaş ve özelliklerine göre hijyenik koşullara uygun düzenlenmelidir.

e) Tuvalet ve lavabolar; Tuvaletlerde çocukların kayıp düşmelerini engelleyici önlemler alınmalı, tuvalet kapılarının kilidi, içerden ve dışarıdan açılma özelliğine sahip olmalıdır. Tuvaletler çocukların yaş ve özelliklerine uygun olmalıdır şeklinde fiziki koşulların nasıl olması gerektiği usul ve esaslarda belirtilmiştir (T.C. Resmi Gazete, 5 Ekim 2008, sayı:27015).

### **2.3.3.Çocuk evi sorumlusu**

Çocuk evi sorumlusu, çocuk evlerinin gelir, gider, günlük eve dair ihtiyaçlar yanında, çocukların gelişim ihtiyaçlarının da göz önünde bulundurulup, giderilmesinde önemli bir role sahiptir (Erçevik ve Köseoğlu, 2019). Çocuk evi sorumlusunun eğitim durumu, seçilme kriteri yönetmelikte “Çocuk evi sorumlusu; sosyal çalışmacı, psikolog, çocuk gelişimci, öğretmen, sosyolog gerektiğinde koordinasyon merkezinde görevli personel veya üniversitelerin sağlık, sosyal, eğitim bilimleri bölümleri mezunlarından ve bu konuda eğitim programına tabi tutulmuş kişiler arasından il müdürlüğüne seçilir” şeklinde belirtilmiştir (T.C. Resmi Gazete, 5 Ekim 2008, sayı:27015).

Çocuk evleri sorumlusunun görevleri arasında çocuk evinin harcama ve ödemelerine ilişkin görevleri yerine getirmek, koordinasyon merkezi tarafından çocuk evine kabul edilen çocuğun uyumu için, gerekli bakım ve yetiştirme ile ilgili mesleki çalışmaları koordinasyon merkezi ile koordineli olarak yapmak, çocuk evinde bakılan çocukların, ana ve baba veya yakınlarından kimlere ne kadar süre ile izinli verilebileceği konusunda koordinasyon merkezi ile koordineli olarak çalışmak, yakınları ile görüşmeleri gereken çocukların koordinasyon merkezi tarafından belirlenecek mekânda aile ve akrabaları ile görüşmelerini sağlamak, sonuçlarını takip etmek, ziyaretçisi gelmeyen çocukları koordinasyon merkezine bildirerek çocuk hakkında uygun kararlar alınmasına katkıda bulunmak yer almaktadır. (T.C. Resmi Gazete, 5 Ekim 2008, sayı:27015.).

Çocuk evi sorumluları çocukların okul ve eğitim durumlarıyla ilgili kayıtları düzenleyerek, okul-çocuk evi işbirliğini sağlamakla görevlidir. Yine koordinasyon merkezi tarafından çocukların psikolojik, sosyal ve bedensel gelişimlerinin sağlanması amacıyla sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler düzenlenmesi yönünde alınan kararların çocuk evinde uygulanmasını sağlamak ve çocuklarla ilgili yapılan mesleki çalışmaları kayıt altına almakta çocuk evi sorumlularının görevleri arasındadır. Çocuk evinden ayrılış yapacak çocuğun, yeni yaşantısına hazırlanması, toplum içinde izlenmesi konusunda gerekli çalışmaları yürüten meslek elemanlarına destek sağlamak, her bir çocuk için yaş, özür, eğitim, ilgi ve isteklerini göz önünde bulundurarak günlük yaşam planları hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak, çocukların topluma yararlı kişiler olarak yetişmelerinin sağlanması amacıyla psikolojik ve sosyal gelişimlerini sürekli olarak izlemek, koordinasyon merkezinin kararları doğrultusunda sorunlarının çözümüne yardımcı olmak amacıyla ilgili meslek elemanlarıyla işbirliği halinde çalışmak çocuk evi sorumlularının görevleri arasında yer almaktadır. (T.C. Resmi Gazete, 5 Ekim 2008, sayı:27015.).

#### **2.3.4.Bakıcı anne/bakım elemanı**

Bakım elemanı, çeşitli nedenlerle koruma ihtiyacı oluşmuş ve korumu altına alınmış çocukların yaşamlarını sürdürdüğü Aile, Sosyal ve Çalışma Bakanlığı'na bağlı hizmet vermekte olan kuruluşlarda, çocukların bakımından sorumlu olan bireylerdir (Kılıç, 2019). Bakım elemanlarının çocuklara nasıl davranılması gerektiğini bilmesi, yaşanan sorunlarda sorun çözme becerilerine sahip olması oldukça önemlidir (Yüksel, 2017).

SHÇEK Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 13. (2) Maddesine göre bakıcı anne/bakım elemanının görev ve sorumlulukları şunlardır;

a) Çocuk evinin tertip ve düzenini sağlamak, çocuklara sağlıklı aile ortamının hazırlanmasında yardımcı olmak, çocukların sağlık, temizlik, yemek yeme, giyinme, soyunma, uyku ve alt temizliği ile yakından ilgilenmek,

b) Çocukların öz bakımlarını yapmak ya da yardımcı olmak,

c) Çocukların beslenmeleri ile ilgilenmek ve yemek yemekte zorluk çeken çocuklara yardımcı olmak,

ç) Çocuklara günlük yaşamda rehberlik etmek,

d) Bakıcı anne/bakım elemanı çocukların gelişimi ve çocuk evinin işleyişine ilişkin her türlü işte çocuk evi sorumlusuna karşı sorumludur.

(3) Koordinasyon merkezince alınan kararlar doğrultusunda verilen diğer görevleri yerine getirir (T.C. Resmi Gazete, 5 Ekim 2008, sayı:27015).

### **3.GEREÇ ve YÖNTEM**

Bu bölümde araştırmanın deseni, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin değerlendirilmesinde kullanılan yöntemler, araştırmanın etik yönü ve araştırmanın sınırlılıkları ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

#### **3.1.Araştırmanın Deseni**

Türkiye’de çocuk evleri ile ilgili yapılmış araştırmaların analizini amaçlayan bu çalışmada sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Sistematik derleme ya da inceleme belli bir konuyla ilgili araştırmaların bulgularını tanımlama ve sentezleme yöntemi olup, aşamalı bir şekilde gerçekleştirilmektedir (Cansoy ve Polatcan, 2018). Sistematik incelemeler, belirli bir soruyu ele alan tüm çalışmaların bir özetini açık bir şekilde sağlamak için bilimsel stratejiler uygular, böylece belirli bir konuyla ilgili tüm ilgili bulgular yelpazesinin hesaba katılmasına imkân sağlar (Akobeng, 2005). Sistematik incelemeler, birden fazla çalışmanın araştırma sentezi yoluyla bu süreci bilgilendirmeyi ve kolaylaştırmayı, kanıtlara daha fazla ve verimli erişim sağlamayı amaçlamaktadır (Green, 2005). Sistematik derlemeler, belli bir alanda yapılan çalışmaların metodolojik eğilimlerinin belirli bir zaman içinde uğradığı değişimleri de araştırmacılara sunması bakımından önemlidir (Demir ve Koçyiğit, 2018). Bu kapsamda Türkiye’de çocuk evleri ile ilgili araştırmaların konularına, amaçlarına, desenlerine, çalışma gruplarına, sonuçlarına ve önerilerine göre analiz edilmesi, değerlendirilmesi, araştırmalara yönelik eğilimlerin belirlenmesi hedeflendiğinden araştırmada bu yöntem kullanılmıştır. Sistematik derleme çalışmalarının konunun amacının ve kapsamının ortaya konulması, araştırmaya dahil etme ölçütlerinin belirlenmesi, veri tarama yöntemleri ve verilerin toplanması aşamalarından oluşmaktadır (Lunny vd., 2016). Bu kapsamda sistematik çalışmada sırasıyla verilerin seçilme ölçütleri, verilerin tarama süreci, verilerin toplanması ve verilerin analiz süreci olmak üzere dört aşamalı bir yöntem kullanılmış ve aşağıda başlıklar altında açıklanmıştır.

### 3.2.Verilerin Seçilme Ölçütleri

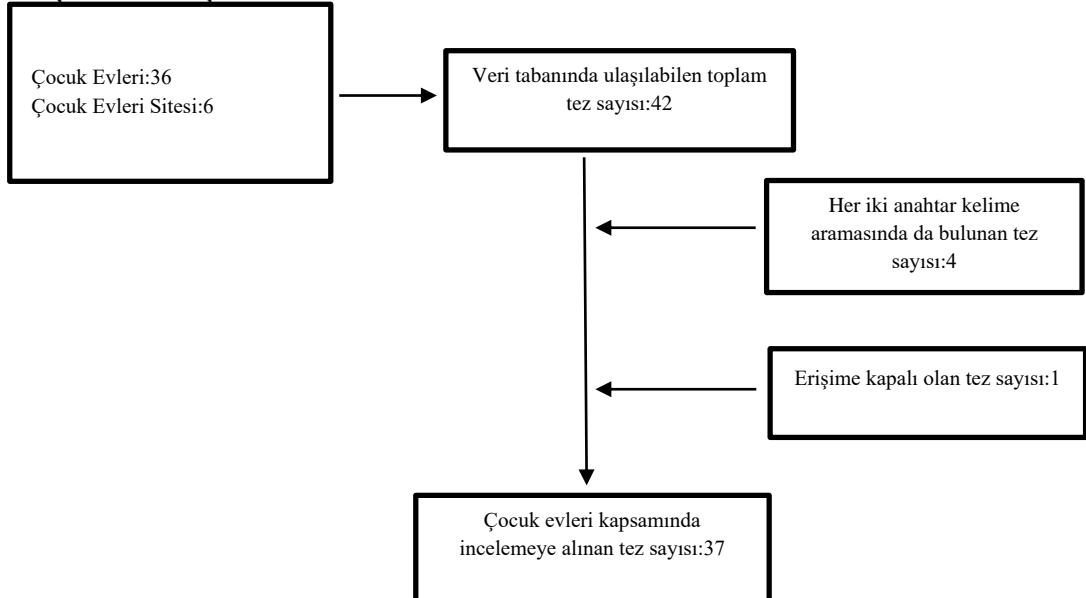
Sistemantik derleme yöntemine göre desenlendirilen bu çalışmanın ilk aşaması olan seçilme kriterleri:

- Çocuk evleri ile ilgili tezler seçilmesi,
- Tez türü olarak yüksek lisans ve doktora ayrımı yapılmaması,
- İzin durumu olarak erişime izin verilen tezlerle çalışılması,
- 2013-2020 yılları arasında yapılan çalışmaları kapsamı şeklinde belirlenmiştir.

### 3.3.Verilerin Tarama Süreci

Veri tarama sürecinde Yüksek Öğretim Kurumları (YÖK) Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Tez Merkezi veri tabanında “tarama kategorisinde” 2013 ve 2020 yılları arası ve bu dönemler dâhil olmak üzere “çocuk evleri” ve “çocuk evleri sitesi” anahtar kelimeleriyle arama yapılmıştır. Veri tabanı arama sonucunda toplam 42 tez çalışmasına ulaşılmıştır. YÖK Tez Merkezi veri tabanındaki tez çalışmaları bilgisayar ortamına kaydedilmiştir. Araştırma seçilme ölçütlerine uygun olan toplam 37 çalışmanın analiz edilmesine karar verilmiştir. Araştırmanın veri tarama süreci şekil 1’de verilmiştir.

**Şekil 1.Araştırmanın Veri Tarama Süreci**



### **3.4.Verilerin Toplanması**

YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden tezler, yıl esasına dayalı olarak indirilmiş ve pdf formatında kaydedilmiştir. Güvenirliği kontrol etmek üzere YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanına ait tezler ile klasördeki tezlerin sayıları karşılaştırılmıştır. Sayıca eşitlikten sonraki süreçte tezlerin doğruluğunu kontrol etmek üzere danışman ile görüşmeler yapılmıştır. Çocuk evleri ile ilgili tezler veri tabanından iki kere indirilmiştir. Farklı tarihlerde yapılan indirmeler tez sayısında değişim olup olmadığını görmeyi ve indirilen tezlerin kontrolünü sağlandığından güvenirliliğini de artırmıştır. Makaleler, bildiriler ve kitaplar, araştırmada yer almamıştır.

### **3.5.Verilerin Analiz Süreci**

Araştırma kapsamına alınan tezler incelenmiş ve her bir ölçüte ait verinin, Microsoft Excel programında girişi yapılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler Excel ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular, şekil ve tablolar aracılığı ile sunulmuştur. Veriler frekans şeklinde verilmiştir.

Araştırmada öncelikle tezler detaylıca incelenmiş ve veri toplama aracının geçerlik ve güvenirliliğini sağlamak amacıyla farklı tarihlerde tüm tezler tekrar tek tek incelenmiştir. Daha sonra danışman ile yapılan görüşmeler ile verilerin doğru girildiği yönünde karara varılmıştır. Aynı zamanda bulgular başlığı altında verilen şekillerde ve tablolarda birbirini destekler biçimde sonuçların çıkması ile girilen bilgilerin doğruluğu bir kez daha kanıtlanmıştır.

### **3.6. Araştırmanın Etik Yönü**

Karabük Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun izni alınmıştır.

### **3.7.Araştırmanın Sınırlılıkları**

1. Çocuk evleri ile ilgili yapılmış yüksek lisans ve doktora tezleri ile sınırlıdır.
2. Yüksek Öğretim Kurumları (YÖK) Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Tez Merkezinden 2013-2020 yılı dâhil olmak üzere erişime açık ve tarih kısıtlaması olmayan 37 adet teze sınırlıdır.
3. Araştırma Türkiye'deki çocuk evleri ile ilgili tezlerle sınırlıdır.



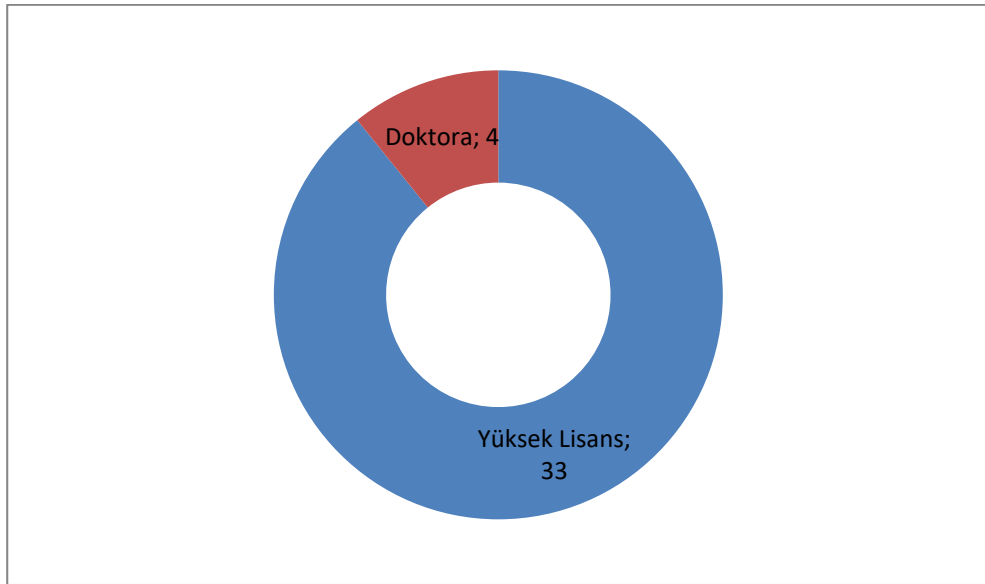
## 4.BULGULAR

Derleme kapsamına alınan tezler, araştırmada aranan cevaplar doğrultusunda analiz edilip sunulmuştur. Öncelikle tezler, araştırma konuları, amaçları, desenleri, sonuç ve önerileri analiz edilmiş ve bulguları sunulmuştur.

### 4.1.Lisansüstü Tezlerin Düzeyleri

Araştırmanın birinci alt amacına bağlı olarak ‐Lisansüstü tezlerin düzeylerine (yüksek lisans ve doktora) göre dağılımı nasıldır?‑ sorusu yanıtlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen tezler; yüksek lisans, doktora olarak ayrılmıştır. Araştırma konularına göre tezlerin dağılımları Şekil 2’de verilmiştir.

**Şekil 2. Tezlerin Düzeylerine Göre Dağılımı**

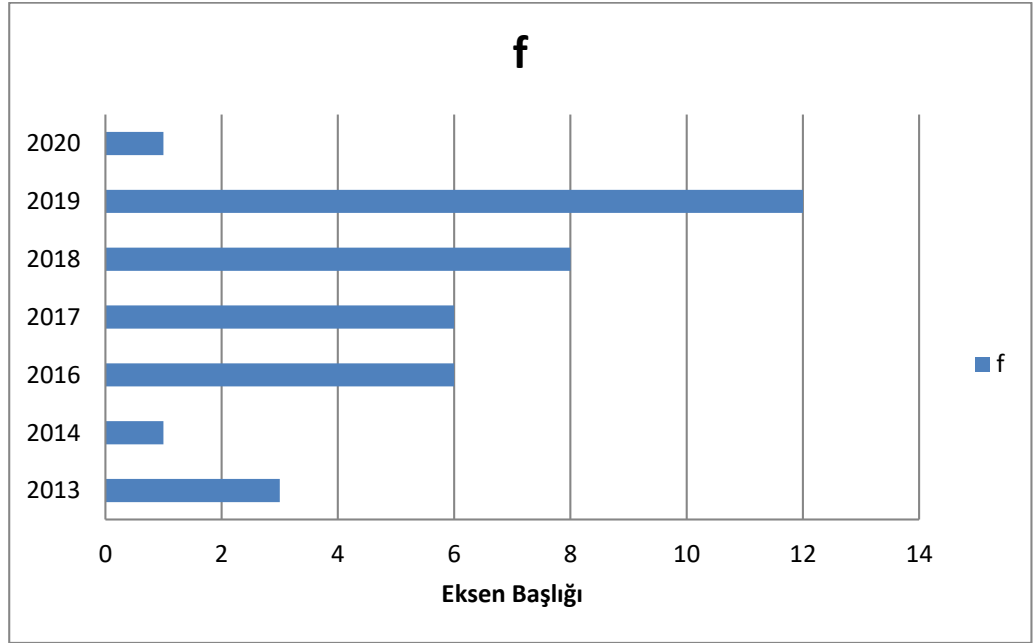


Şekil 2’de görüldüğü üzere incelenen 37 çalışmanın 33’ünün yüksek lisans (örn: Altun 2017; Aslan 2016; Aydın 2019; Erçevik 2018; Gümüş 2014; Kabakulak 2019),4’ünün doktora (örn: Yıldırım 2013; Şahin 2019; Hoşrik 2017) düzeyinde olduğu görülmektedir. Yüksek lisans tezlerinin, doktora tezlerine göre sayıca oldukça fazla olduğu görülmektedir.

#### 4.2.Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Araştırmanın ikinci alt amacına bağlı olarak “Lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?” sorusu yanıtlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen tezlerin yıllarına göre tezlerin dağılımları şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 3.Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı



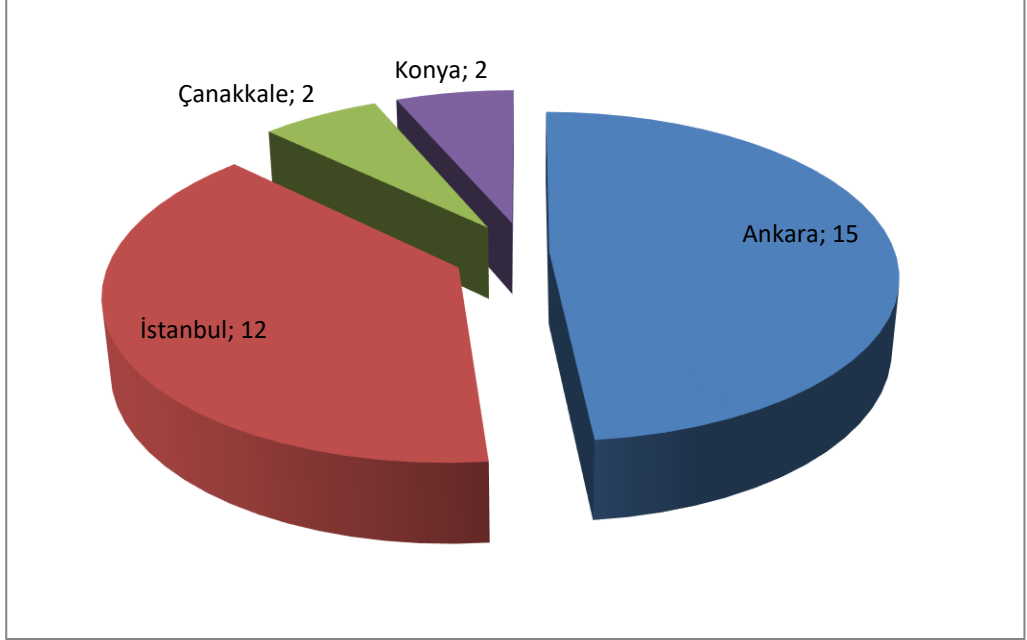
Şekil 3’de görüldüğü üzere incelenen 37 çalışmadan 3 çalışmanın 2013 (Başer; Koşay; Yıldırım), 1 çalışmanın 2014 (Gümüş), 6 çalışmanın 2016 (örn: Gür; Kaplan; Kırış), 6 çalışmanın 2017 (örn: Keten; Topgül; Yüksel), 8 çalışmanın 2018 (örn: Davulcu; Toraman; Şavlı), 12 çalışmanın 2019 (örn: Aydın; Bakılcı; Dikmen), 1 çalışmanın 2020 (Durgun) yıllarında yapıldığı görülmektedir. Çalışmaların 2019 yılında yoğunluk gösterdiği görülmektedir.

#### 4.3.Lisansüstü Tezlerin İllere Göre Dağılımı

Araştırmanın üçüncü alt amacına bağlı olarak “Lisansüstü tezler hangi illerde yapılmıştır?” sorusu yanıtlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen tezler; Ankara,

İstanbul, Çanakkale, Konya, diğer olarak ayrılmıştır. Araştırma illerine göre tezlerin dağılımları şekil 4’te verilmiştir.

**Şekil 4.Lisansüstü Tezlerin İllere Göre Dağılımı**

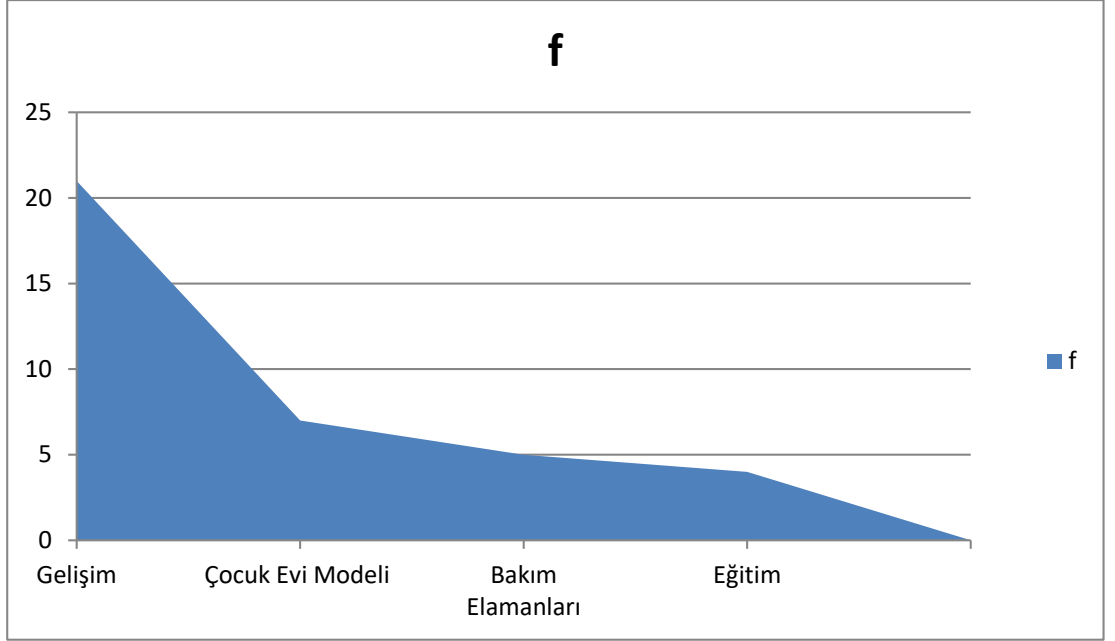


Şekil 4’te görüldüğü üzere 37 çalışmanın 15’i Ankara (örn:Aslan 2016; Gür 2016; Şahin 2019), 12’si İstanbul (örn: Yıldız 2019; Kırış 2016; Kılıç 2019), 2’si Çanakkale (Durgun 2020; Kaplan 2016), 2’si Konya (Başer 2013; Kabakulak 2019), 6’sı diğer (Aykul 2019 (Sakarya); Koşay 2013 (İzmir); Nalbant 2016 (Kayseri); Karaman 2019 (Manisa); Davulcu 2018 (Kocaeli); Taş 2019 (Kahramanmaraş)) illerinde çalışılmıştır. Çalışmalar yoğun olarak Ankara ve İstanbul illerinde yapılmıştır.

#### **4.4. Lisansüstü Tezlerin Konuları**

Araştırmanın dördüncü alt amacına bağlı olarak “Lisansüstü tezlerin konuları nelerdir?” sorusu yanıtlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen tezler; gelişim, eğitim, bakım elemanları, çocuk evi modeli olarak ayrılmıştır. Araştırma konularına göre tezlerin dağılımları şekil 5’te verilmiştir.

**Şekil 5.Lisansüstü Tezlerin Araştırma Konularına Göre Dağılım**



Şekil 5'te görüldüğü üzere;

İncelenen 37 çalışmanın 21'inde gelişim (örn: Altun 2017 (Duygusal Stres); Aydın 2019 (Dil Gelişim Düzeyleri ve Yaratıcı Düşünme); Aykul 2019 (Sosyal Gelişim); Durgun 2020 (Değer Algıları ve Kavramsallaştırmaları); Gümüş 2014 (Sosyalizasyon); Toraman 2018 (Psikolojik Dayanıklılık, Öz Yeterlilik ve Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişkileri); Yıldırım 2013 (İlişki Dinamikleri),

İncelenen 37 çalışmanın 7'sinde çocuk evi modeli (örn: Bakılcı 2019 (Tarihsel Süreci); Çelik 2016 (Komşularının Değerlendirmeleri); Topgül 2017 (Ev Kazaları, Mobilya Ve Donatı Elemanları İlişkisi Açısından Değerlendirilmesi); Nalbant 2016 (Toplumsallaşmaya İlişkin Rolü); Ketten 2017 (Ankara Çocuk Evleri) ; Dikmen 2019 (Hizmet Verenlerin Gözünden Değerlendirilmesi),

İncelenen 37 çalışmanın 5'inde bakım elamanları (Aslan 2016 (İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeyleri); Bahadır 2018 (Mesleki Algı Ve Motivasyonları); Kılıç 2019 (Psikolojik Sermaye Algısı, İş Doyumu Ve Maneviyat Arasındaki İlişki); Yüksel 2017

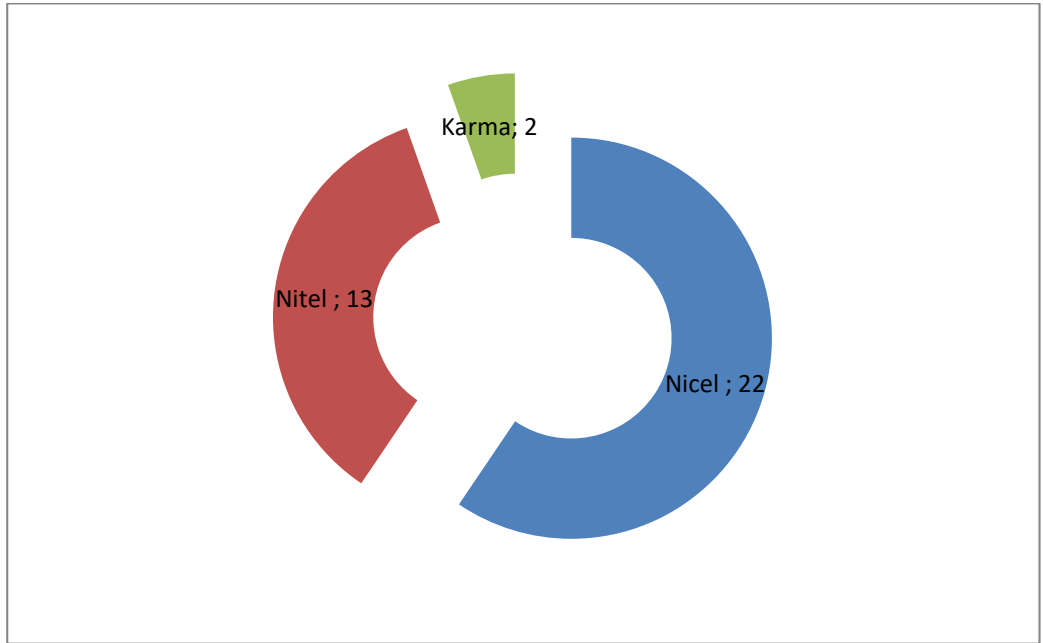
(Bazı Özellikleri İle Sosyal Sorun Çözme Becerileri Arasındaki İlişki); Demirbaş 2019 (Karşılaştıkları Sorunlar),

İncelenen 37 çalışmanın 4'ünde eğitim konuları (Türk 2018 (Yazı Farkındalığı Becerileri); Taş 2019 (Yürütülen Yaygın Din Eğitimi Faaliyetleri); Kaplan 2016 (Uygulanan Din Rehberlik Hizmetlerinin Değerlendirilmesi; Kabakulak 2019 (Akademik Başarı Bileşenlerinin Keşfedilmesi) çalışıldığı görülmüştür. Lisansüstü tezlerde konuların gelişim alanına eğilimli olduğu görülmektedir.

#### 4.5. Lisansüstü Tezlerin Yöntemleri

Araştırmanın beşinci alt amacına bağlı olarak “Lisansüstü tezlerde hangi yöntemler kullanılmıştır?” sorusu yanıtlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen tezler; nitel, nicel ve karma tezler olarak ayrılmıştır. Araştırma yöntemlerine göre tezlerin dağılımları şekil 6’da verilmiştir.

**Şekil 6.Lisansüstü Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Göre Dağılımı**



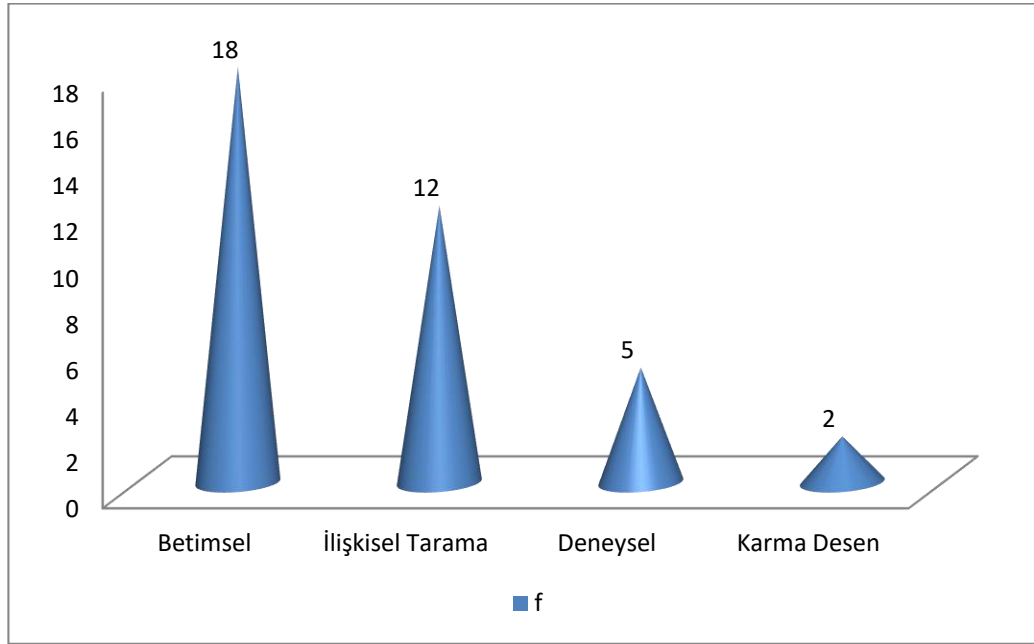
Şekil 6’da görüldüğü üzere incelenen 37 çalışmanın 22’sinin nicel araştırma (örn: Koşay 2013; Toraman 2018; Yüksel 2017; Karaman 2019), 13 çalışmanın nitel

araştırma (örn: Davulcu 2018; Demirbaş 2019; Taş 2019; Türk 2018) ve 2 çalışmanın karma (Yıldırım 2013; Aykul 2019) araştırma yönteminde tasarlandığı görülmüştür. Yapılan araştırmalarda nicel paradigmanın hâkim olduğu görülmektedir.

#### 4.6. Lisansüstü Tezlerin Desenleri

Araştırmanın altıncı alt amacına bağlı olarak “Lisansüstü tezlerde hangi araştırma desenleri kullanılmıştır?” sorusu yanıtlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen tezler; betimsel, ilişkisel tarama, deneysel, karma olarak ayrılmıştır. Araştırma desenlerine göre tezlerin dağılımları Şekil 7’de verilmiştir.

**Şekil 7.Lisansüstü Tezlerin Araştırma Desenlerine Göre Dağılımı**



Şekil 7’de görüldüğü üzere;

İncelenen 37 çalışmanın 18’i betimsel (örn: Türk 2018 (Karşılaştırmalı Betimsel Araştırma); Demirbaş 2019 (Durum Çalışması); Şavlı 2018 (Yapılandırılmış Görüşme); Keten 2017 (Derinlemesine Görüşme); Aykul 2019 (Anket/Görüşme),

İncelenen 37 çalışmanın 12’si ilişkisel tarama (örn: Kılıç 2019 (İlişkisel Tarama); Toraman 2018 (Karşılaştırmalı İlişkisel Analiz); Yıldırım 2013 (Genel

Tarama/İlişkisel Tarama); Yıldız 2019 (Korelasyon ve Regresyon); Ervüz 2018 (İlişkisel Tarama),

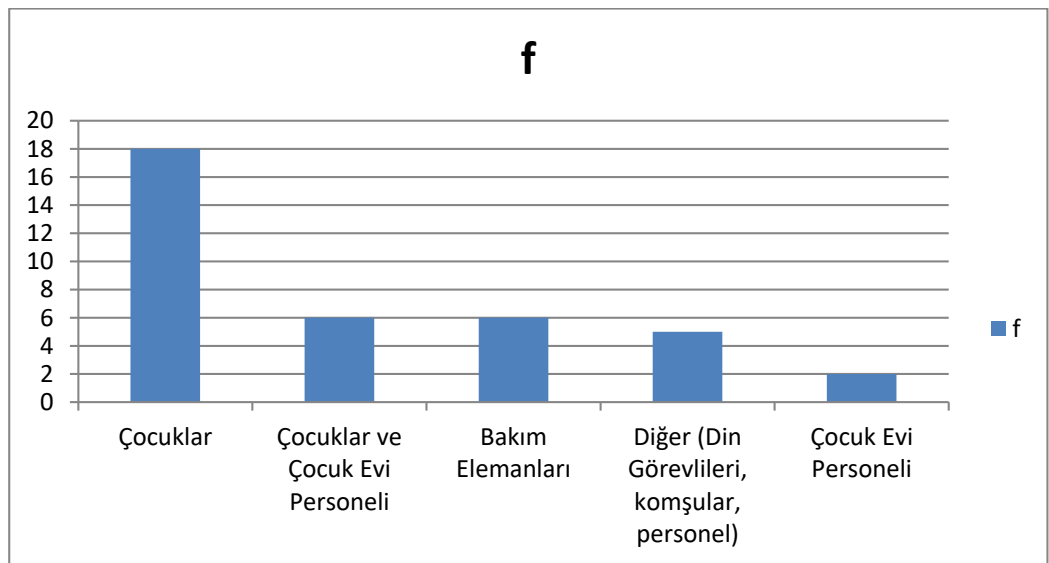
İncelenen 37 çalışmanın 5'i deneysel (Kırış 2016 (Yarı-Deneysel Araştırma/Değerlendirme Araştırması); Erçevik 2018 (Yarı Deneysel); Çiftci 2019 (Yarı Deneysel); Çelik 2017 (Yarı-Deneysel Araştırma/Değerlendirme Araştırması); Altun 2017 (Yarı-Deneysel Araştırma/Değerlendirme Araştırması),

İncelenen 37 çalışmanın 2'si karma (Aydın 2019 (Betimsel /Korelasyonel); Karaman 2019 (Betimleyici İlişkisel tarama modeli) desende çalışılmıştır. Çalışmalarda betimsel ve ilişkisel tarama desenlerinin sıklıkla tercih edildiği görülmektedir.

#### 4.7. Lisansüstü Tezlerin Çalışma Grupları

Araştırmanın yedinci alt amacına bağlı olarak “Lisansüstü tezlerin çalışma grubunu kimler oluşturmuştur?” sorusu yanıtlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen tezler; çocuklar, bakım elemanları, bakım elemanları ve çocuklar, çocuk evleri personeli, diğer olarak ayrılmıştır. Araştırma konularına göre tezlerin dağılımları şekil 8’de verilmiştir.

Şekil 8.Lisansüstü Tezlerin Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı



Şekil 8’de görüldüğü üzere;

İncelenen 37 çalışmanın 18’i çocuklarla (örn: Altun 2017 (4-8 yaş grubu 30 çocuk); Aydın 2019 (60-72 aylık 50 çocuk); Çelik 2017 (3-10 yaş grubu 32 çocuktan); Çiftci 2019 (5-10 yaş grubundan 40 çocuk); Durgun 2020 (13-18 yaş 11 çocuk)),

İncelenen 37 çalışmanın 6’sı çocuklar ve çocuk evi personeli (örn: Aykul 2019 (Gönüllülük esasına göre belirlenen 47 çocuk ve yine gönüllülük esasına göre araştırmaya katılan 21 bakım personeli); Başer 2013 (167 çocuk, çocuk evlerinde görevli 79 bakım elemanı ve 9 çocuk evi sorumlusu ile 2 çocuk evleri koordinasyon merkezi sorumlusu ); Ketten 2017 (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’ndan 1 yetkili, Ankara’da hizmet veren 6 çocuk evinde kalan 13-17 yaş aralığındaki 24 çocuk, çocuk evlerinde görevli 3 bakım elemanından oluşmaktadır); Nalbant 2016 (14 çocuk evinde bakılan, farklı evlerde kalan yaşları 10-17 arasında değişen, 11 erkek, 14 kız çocuğu ile; 3 grup sorumlusu, 6 bakım elemanı (4 bakıcı anne, 2 bakıcı baba)),

İncelenen 37 çalışmanın 6’sı bakım elemanları (örn: Bahadır 2018; Kılıç 2019; Topgül 2017; Yüksel 2017; Demirbaş 2019),

İncelenen 37 çalışmanın 5’i diğer grup (örn: Taş 2019 (Çocuk Evleri Sitesinde görev yapan 13 din görevlisi); Kabakulak 2019 (15 çocuk, 13 kuruluş personeli ile 5 okul personeli); Kaplan 2016 (ikisi erkek, sekizi kadın olmak üzere on din görevlisi ve dört kadın bir erkek olmak üzere beş ev sorumlusu); Çelik 2016 (43 çocuk evinin komşularıyla)),

İncelenen 37 çalışmanın 2’si çocuk evleri personeli (Aslan 2016 (43 çocuk evi sorumlusu, 369 bakım elemanı); Dikmen 2019 (bakım elemanlarından 147’si, meslek elemanlarından ise 36 kişi) ile yapılmıştır. Araştırmaların çalışma gruplarında aygın olarak çocuklarla çalışıldığı görülmektedir.



#### 4.8. Lisansüstü Tezlerin Bulgularından Elde Edilen Önemli Sonuçlar

Araştırmanın sekizinci alt amacına bağlı olarak “Lisansüstü tezlerin bulgularından elde edilen önemli sonuçlar nelerdir?” sorusu yanıtlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen tezler; yönetici desteği, problem çözme becerisi, din eğitimi, eğitim, oyun terapisi, çocuk evleri personeli, gelişim ve çocuk evleri modeli olarak ayrılmıştır. Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre tezlerin dağılımları tablo 7’de verilmiştir.

**Tablo 7. Lisansüstü Tezlerin Bulgularından Elde Edilen Önemli Sonuçlar**

<b>Tema</b>	<b>Vurgulanan Sonuç</b>	<b>Örnek tezler</b>
<b>Yönetici Desteği</b>	*Çocukların kurum yetkilileri arasında en çok destek aldıkları kişi kurum müdürüdür.	*Davulcu (2018),
<b>Problem çözme becerisi</b>	*Bakım elemanlarının problem çözme becerileri ile çocukların öğrenilmiş güçlük ve bakım elemanlarının çocukları sevme düzeyleri arasında doğru bir orantı vardır. *Korunma ihtiyacı olan ergenler için hazırlanan Sosyal Problem Çözme Programı’nın sosyal problem çözme becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğu ve bu etkinin özellikle sosyal problem çözmenin probleme yönelim boyutları açısından gerçekleştiği görülmüştür. Çocuk evi sorumluları için hazırlanan Sosyal Problem Çözme Programı’nın, sosyal problem çözme becerisini geliştirmede etkili bulunmuş, bu etkinin özellikle probleme olumlu yönelim boyutunda gerçekleştiği tespit edilmiştir.	*Öztürk (2018), *Erçevik(2018),

**Tablo 8. Lisansüstü Tezlerin Bulgularından Elde Edilen Önemli Sonuçlar (Devamı)**

<b>Tema</b>	<b>Vurgulanan Sonuç</b>	<b>Örnek tezler</b>
<b>Din Eğitimi</b>	<p>*Bu alanda kendini yetiştirmiş nitelikli personele ihtiyaç duyulduğu, materyaller konusunda eksikliklerin olduğu, personellerin görevlendirilmeden önce özel bir eğitime tabi tutulmadığı görülmüştür.</p> <p>*Çocuk evlerinde görevlendirilecek olan din görevlilerinin profesyonel bir hazırlık sürecinden geçmesi gerekmektedir.</p>	<p>*Taş (2019),</p> <p>*Kaplan(2016),</p>
<b>Eğitim</b>	<p>*Okulöncesi kuruma giden çocuklar daha yüksek yazı farkındalığı puanı almışlardır.</p> <p>*Çocuklar için kapsayıcı bir akademik başarı kavramı arayışında olduğu, çocukların çoğunluğunun akademik başarı seviyesinin yetersiz olduğu, akademik başarıya olumlu etki bakımından çocuk kaynaklı bileşenlerin yetersiz kaldığı, çocuk evlerinin fiziki yapısının olumlu etki de bulunabilecek özelliklere sahip olduğu, kuruluş kültürü içerisinde akademik başarının etkisinin zayıf kaldığı, akademik başarı odaklı gerçekleştirilen uygulamalar ve mesleki çalışmaların yetersiz kaldığı, ve amacına hizmet edemediği, en nihayetinde çeşitli ve akademik başarı kültürü odaklı bakım hizmeti modellerinin geliştirilmesi gerektiği belirlenmiştir.</p>	<p>*Türk (2018),</p> <p>*Kabakulak(2019),</p>

**Tablo 9. Lisansüstü Tezlerin Bulgularından Elde Edilen Önemli Sonuçlar****(Devamı)**

<b>Tema</b>	<b>Vurgulanan Sonuç</b>	<b>Örnek tezler</b>
<b>Oyun Terapisi</b>	<p>*Gelişimsel Oyun Terapisinin kimsesiz ve korunmaya muhtaç çocukların travma sonrasında ortaya çıkan stres belirtilerini azaltmada etkili olduğu saptanmıştır.</p> <p>*Deneyimsel Oyun Terapisinin kimsesiz ve korunmaya muhtaç çocukların travmaya bağlı duygusal streslerinde azalmanın görülmesinde etkili olduğu ve travma etkilerinin anlamlı düzeyde çözüme kavuştuğu sonucuna varılmıştır.</p> <p>*Çocukların terapi öncesi ve sonrası duygusal stres puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucu elde edilmiş ve yapılan seanslar sonucunda katılımcıların çoğunluğunda duygusal stres düzeylerinin azaldığı görülmüştür.</p>	<p>*Altun (2017), Kırış(2016),</p> <p>*Çelik(2017),</p> <p>*Çiftci(2019),</p>
<b>Çocuk Evleri Personeli</b>	<p>*Çalışma hayatıyla ilgili yaşanan sorunların bakım elemanlarının iş doyumunu ve tükenmişlik düzeylerini, çocuk evi sorumlularının ise daha çok tükenmişlik düzeylerini olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır.</p> <p>*Çalışma hayatıyla ilgili konuların bakım elemanlarının mesleki algı ve motivasyonlarını önemli ölçüde etkilediği gözlemlenmiştir.</p> <p>*Çocuk bakım elemanlarının gelir, çalışma süresi, çocuk sayısı ve yaş durumu ile Sosyal Sorun Çözme Envanteri puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu, Sosyal Sorun Çözme Envanteri puanlarına göre incelendiğinde ise sosyal sorun çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu sonuçları ortaya çıkmıştır.</p> <p>*Psikolojik sermaye algısı yüksek çalışanların iş doyumları da yüksek olacaktır. Böylece umudu yüksek olan, psikolojik dayanıklılık konusunda esnek olabilen, iyimserliğini koruyabilen ve kendini alanda yeterli gören bakım elemanlarının işten aldıkları doyum düzeyi de yüksek olacaktır. Maneviyatları yüksek olan bakım elemanları, psikolojik sermaye algılarını yükseltebilecek ve bağlantılı olarak iş doyumlarına katkı sağlayacaklardır.</p> <p>* Bakım elemanlarının idarecilerden, sosyal servis görevlilerinden ve ev sorumlularından birtakım beklentiler içerisinde oldukları, çocuklar ve çocuk evleri ile ilgili görüşlerinin alınmadığı, çalışma sürelerinin fazla olduğu, iş yükünün yüksek olduğu, bakım elemanı sayısının yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Meslek elemanları hizmet içi eğitimleri faydalı bulduğunu, mevzuat kısıtlılığını, iş yükünün yüksek olduğunu, meslek elemanı sayısını yetersiz bulduklarını, hizmet ile ilgili görüşlerinin alınmadığını tespit edilmiştir.</p>	<p>*Aslan(2016),</p> <p>*Bahadır(2018),</p> <p>*Yüksel(2017),</p> <p>*Kılıç(2019),</p> <p>*Dikmen(2019),</p>

**Tablo 10. Lisansüstü Tezlerin Bulgularından Elde Edilen Önemli Sonuçlar (Devamı)**

Tema	Vurgulanan Sonuç	Örnek tezler
<b>Gelişim</b>	<p>*Çocukların sözel dil performansı ve alıcı dil becerileri ile yaratıcı düşünme becerileri toplam puanı, akıcılık, orijinallik, yaratıcı kuvvetler listesi, zenginleştirme alt boyutları arasında; ifade edici dil ile de akıcılık alt boyutları arasında doğru bir orantı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.</p> <p>* Çocuklar değerleri ele alırken en çok değerlerin toplumsal yanına vurgu yapmışlar, değerlere sahip olmanın kişiyi toplumun bir parçası yaptığının bilinci ile cevaplar vermişlerdir.</p> <p>*Hem EFT hem de AKGT'nin, ergenlerin öfke düzeyini düşürdüğü ve manevi korkularını daha işlevsel hale getirerek güven veren bir Tanrı imgesini deneyimledikleri gözlenmiştir.</p> <p>*Kurgulanmış kurum temelli bakım hizmet modellerinin çocukların doğal ihtiyaçlarını karşılamakta zorlandığı ve bu yapı içinde doğallığını kaybetmiş ilişkilerin çocukların benlik kavramına olumlu katkı sağlayamayacağı düşünülmektedir.</p> <p>*Çocuğun yaşam alanına göre ailesi ile birlikte yaşayan çocukların çocuk evlerinde kalan çocuklara göre, çocuk evlerinde kalmakta olan çocukların da çocuk yuvalarında kalmakta olan çocuklara göre sosyal beceriler yönünden farklılık ortaya çıkmıştır.</p> <p>*Değer aktarımında bakım personellerinin belirgin rolü olduğu ve bu doğrultuda gerek bakım personelleri arasında gerekse kurum içerisinde genel olarak benzer yaklaşımlar olduğu yönündedir.</p> <p>*Çocuk evlerinde kalan ergenlerin psikolojik sağlamlıklarının artırılmasında, özyeterlilik düşünceleri ve sosyal duygusal becerilerin önemi dikkat çekmektedir.</p> <p>*Ergenler için güvensiz bağlanma stillerinin, duygu düzenlemedeki baskılamının ve akran ilişkilerinin bazı boyutlarının psikolojik bozukluk puanlarının artması açısından bir risk faktörü olduğu tespit edilmiştir.</p> <p>*Anne- babalarının hayatta olup olmama, arkadaşları ile olan ilişkileri, kardeş sayıları, eğitim durumları ile saldırganlık ve öfke düzeyleri arasında anlamlı düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir.</p> <p>*Sosyalizasyon sürecinde bakım elemanı ve personel etkenine vurgu yapılmak istenmiştir.</p> <p>*Çocukların yaşadıkları yerin en çok dışlanma davranışı, en az da başkalarının yardımını amaçlayan sosyal davranışı üzerinde etkili olduğu saptanmıştır.</p>	<p>*Aydın(2019),</p> <p>*Durgun(2020),</p> <p>*Hoşrik(2017),</p> <p>*Karaman(2019),</p> <p>*Koşay(2013),</p> <p>*Şahin(2019),</p> <p>*Toraman(2018),</p> <p>*Yıldız(2019),</p> <p>*Ervüz(2018),</p> <p>*Gümüş(2014),</p> <p>*Gür(2016),</p>

**Tablo 11. Lisansüstü Tezlerin Bulgularından Elde Edilen Önemli Sonuçlar**

**(Devamı)**

<b>Tema</b>	<b>Vurgulanan Sonuç</b>	<b>Örnek tezler</b>
<b>Çocuk Evleri Modeli</b>	<p>*Çocuk evlerine giden süreçte korunma ihtiyacı olan çocuklar için Tanzimat ve Cumhuriyet döneminde kurulan kurumların çocukların biyolojik, psikolojik, sosyal, kültürel, ekonomik ve manevi ihtiyaçlarını karşılama noktasında eksikliklerinin olduğu, çocuk evlerinin kurulması ve bu evlerle ilgili kurulan Mutlu Yuva Derneği'nin ise bu eksikliklerin giderilmesi noktasında oldukça başarılı çalışmalarda buldukları sonucuna varılmıştır.</p> <p>*Çocuk evlerinin çocukların gelişimini olumlu yönde destekleyen bir hizmet modeli olduğu çocuk ve personel görüşüyle tespit edilmiştir.</p> <p>* Çocuk evinde kalan çocuklar ile apartmanda ikamet eden diğer çocukların görüşüp arkadaşlık ettiği, ebeveynlerinin ise bu durumdan memnun olduğu, çocuk evinde yaşayan çocukları diğer komşularının çocuklarından farklı görmedikleri saptanmıştır.</p> <p>*Çocuk evleri hizmeti çocukların beslenme, giyim, barınma gibi fiziksel ihtiyaçlarını, eğitim ve sağlık ihtiyaçlarını, ilgi, sevgi gibi duygusal ihtiyaçlarını, ev içi ve yakın çevre iletişimleri ile toplumla iç içe yaşayarak toplumsal ihtiyaçlarını karşıladığı ve gelecekte yaşamlarını kolaylaştıracak belli kazanımları verdiği açığa çıkarılmıştır. Çocuk evi hizmeti çocuklara her türlü imkan sunsa da ev ortamının fiziksel benzerliği dışında duygusal bağ anlamında aile ortamı ile benzerlik göstermediği ve ailenin yerini tutamayacağı çocukların görüşlerinden anlaşılmıştır.</p> <p>*Çocukların çocuk evlerine olumlu anlamlar yükledikleri, yatılı bakım modeli (yuva-yurt) ile kıyasladıklarında toplum ile daha iç içe oldukları, komşuluk ilişkilerinin, alışveriş alışkanlıklarının kazanıldığı, toplum ile daha uyumlu oldukları, çocuk evinde kendilerini mutlu hissettikleri, toplumsal normlara uygun davrandıkları anlaşılmıştır.</p>	<p>*Bakılcı(2019),</p> <p>*Başer(2013),</p> <p>*Çelik(2016),</p> <p>*Keten(2017),</p> <p>*Nalbant(2016),</p>

**Tablo 12. Lisansüstü Tezlerin Bulgularından Elde Edilen Önemli Sonuçlar (Devamı)**

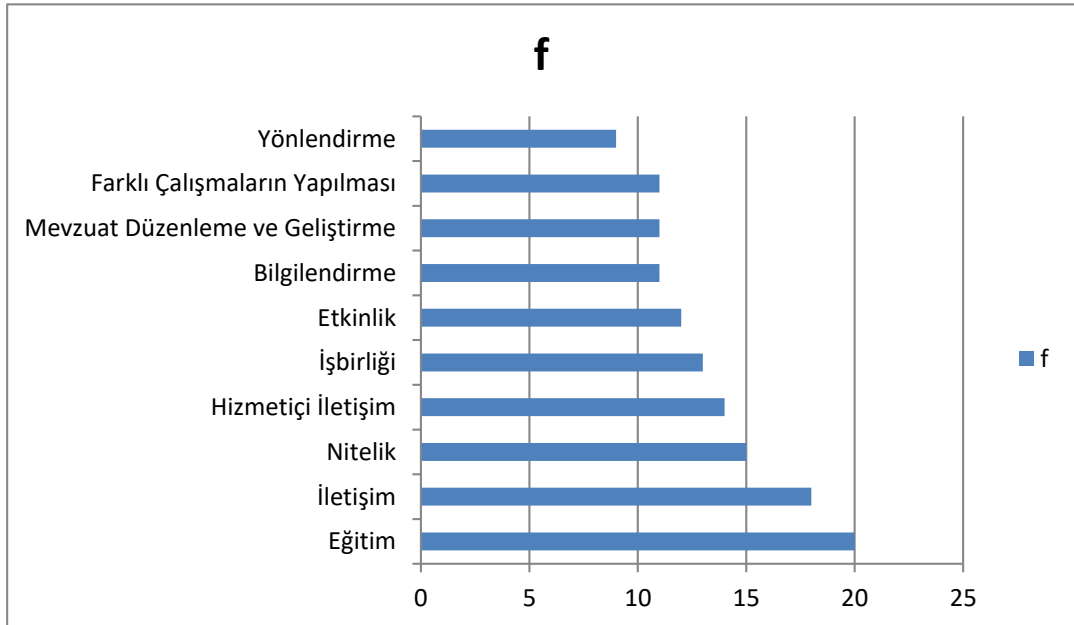
<b>Tema</b>	<b>Vurgulanan Sonuç</b>	<b>Örnek tezler</b>
<b>Çocuk Evleri Modeli</b>	<p>*Çocuk evlerinde okul öncesi yaş grubunda karşılaşılan düşme ve diğer ev kazalarının büyük çoğunluğunun mobilya ve donatı elemanlarından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.</p> <p>*Çocuk evi sisteminin çocuğun sağlıklı gelişimi için kurum bakımından daha iyi bir alternatif olabileceği düşünülmekle birlikte işleyiş şekliyle çocukların sosyal ilişkilerinin istenilen düzeye ulaştırılması için yeterli olmadığı görülmüş olup bu işleyişe yönelik bir model önerisi geliştirilmiştir.</p> <p>*Komşuların çocukları ziyaret etmeleri ile çocukların mahalledeki insanlara yardım etmesi arasında anlamlı bir ilişki, komşuluk haklarının henüz farkına varamadıkları ve bu konuda yeterli bilince sahip olmadıkları vb. tespit edilmiştir</p> <p>*Bakım elemanlarının sorunları çocuklar ile ilgili sorunlar(çocuk sayısının fazla olması, farklı yaş aralığında çocukların bir arada bulunması vs.), fiziksel ortam ile ilgili sorunlar(kurum içerisindeki park ve halı sahanın yetersiz olması, kurumun merkeze uzak olması ya da kuruma ulaşım sıkıntısının olması vs.), kurum ile ilgili sorunlar(bakım elemanlarını motive etmek için özel etkinliklerin yapılmaması, 24 saatlik nöbetlerde tek bakım elemanı olması vs.)ve diğer çalışanlar ile ilgili sorunlar (etüt hocalarının sayı olarak yetersiz olması, temizlik elemanlarının sayı olarak yetersiz olması vs.) olarak tespit edilmiştir.</p> <p>*Çocuk evinde korunma ve bakım altında kalmakta olan çocukların ve bu alanda görevli personellerin çocuk evini benimsedikleri, çocukların diğer kurum bakımı yöntemlerine kıyasla çocuk evinde daha olumlu yönde gelişim gösterdikleri, çocuklar ile görevli personeller arasında güvenli ve sağlıklı bir bağ geliştiği, çocuk evi hizmet modelinin koruyucuönleyici ve rehabilite edici yönü yüksek olan bir bakım yöntemi olduğu tespit edilmiştir.</p>	<p>*Topgül(2017),</p> <p>*Yıldırım(2013),</p> <p>*Aykul(2019),</p> <p>*Demirbaş(2019),</p> <p>*Şavlı(2018),</p>

Tablo 7 ve devam tabloları incelendiğinde 1 çalışmanın yönetici desteği, 2 çalışmanın problem çözme becerisi, 2 çalışmanın din eğitimi, 2 çalışmanın eğitim, 4 çalışmanın oyun terapisi, 5 çalışmanın çocuk evleri personeli, 11 çalışmanın gelişim ve 10 çalışmanın çocuk evleri modeli ile ilgili sonuçlar verdiği görülmüştür. Çalışmaların yoğunlukla gelişim ve çocuk evleri modeline yönelik sonuçları olduğu görülmektedir.

#### 4.9.Lisansüstü Tezlerin Sonuçlarından Çıkan Öneriler

Araştırmanın dokuzuncu alt amacına bağlı olarak “Lisansüstü tezlerin sonuçlarından çıkan öneriler nelerdir?” sorusu yanıtlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda incelenen tezler; eğitim, iletişim, nitelik, hizmetiçi eğitim, işbirliği, etkinlik, bilgilendirme, mevzuat düzenleme ve geliştirme, farklı çalışmaların yapılması, yönlendirme olarak ayrılmıştır. Araştırma sonuçlarından çıkan önerilere göre tezlerin dağılımları şekil 9’da verilmiştir.

#### Şekil 9.Lisansüstü Tezlerin Sonuçlarından Çıkan Önerilerin Dağılımı



Şekil 9’da görüldüğü üzere;

İncelenen 37 çalışmanın 20’si eğitim (örn: Aykul 2019 (Çocuk evinde yüksek ses ve gürültü olduğunda bu durumdan komşuların rahatsızlık duyacakları bilinci bazı çocuklarda tam olarak yerleşmediği tespit edilmiş olup çocuklara komşuluk ilişkileri konusunda eğitim verilmelidir); Bahadır 2018 (Bakım elemanlığı hizmetini daha profesyonel hale getirmek için sertifika programı uygulaması yerine alanla ilgili üniversitelerde iki yıllık bölümler açılabilir); Başer 2013 (Personelin çocuk gelişimi ve eğitimi, çocuk psikolojisi, davranış problemleri, iletişim, istismar, ilk yardım vb. konularda eğitimle desteklenmesi). Özellikle yüksek oranda istenen krize müdahale, çocuk ve ergen psikolojisi, iletişim becerileri ve çocuk gelişimi konularında eğitim almalarının, bakım elemanlarının işlerini yaparken kendilerini daha yetkin hissetmelerine ve verdikleri hizmetin niteliğinin artmasına katkı sağlayacaktır); (Taş 2019 (Çocuklara yönelik eğitimde din görevlileri kuruma sadece belli vakitlerde gelebilmektedir. Verilen eğitimi çocuğun günlük hayatına uygulayabilmesi noktasında çocukların bakımını yapan annelere yönelik çocuklara değerler eğitimi, yetimlere iyilik vb. konularda verilecek olan eğitim, çocukların aldıkları eğitimin pekişmesine büyük katkılar sağlayacaktır); Aydın 2019 (Kurum bakımındaki çocukların dil gelişim ve yaratıcı düşünme becerilerini desteklemeye yönelik üç yaşından itibaren gelişimlerinin desteklenmesi açısından mutlaka okul öncesi eğitim kurumlarına devam etmesi),

İncelenen 37 çalışmanın 18’i iletişim (örn: Kaplan 2016 (Bu hizmeti sürdüren paydaların yani Diyanet yetkilileriyle bakanlık yetkililerinin; yetkililerle sahada görev alanların (Ev sorumlusu, ev anneleri ve din görevlilerinin) ; alanda görev alan ev sorumluları, ev anneleri ve din görevlilerinin bir biriyle aktif iletişim içerisinde olup etik sınırlar çerçevesinde bilgi paylaşımında bulunması gerekmektedir); Nalbant 2016 (Çocuk evlerinde görev yapmakta olan gerek bakım elemanları (erkek-bayan), gerek grup sorumluları ile kurulan duygusal bağ, güven ilişkisi çocuk evinde kalmakta olan çocukların toplumsallaşma sürecinin olmazsa olmazlarıdır. Çocuk kendisi için bir yol gösterici, rehber olarak gördüğü, kendisini model aldığı sosyalleştirici görevliye bağlanır ve ona güvenirse topluma uyum süreci kolaylaşır. Dolayısıyla çocuk evleri hizmet modelinden beklenen yarar ancak bu doğrultuda bir etkileşim ile sağlanabilir);



Koşay 2013 (İçinde bulunulan sosyal ortama uygun davranmayla birlikte, kişiler arası ilişkilerin kurulmasında ve sosyal amaçların gerçekleştirilmesinde çok büyük bir yere sahip olan sosyal becerilerin öneminin kavranması ve farkındalığın artması bu konuda yapılabilecek çalışmaları da beraberinde getirmelidir); Öztürk 2018 (Çocuk evleri sitesinde sunulan hizmetin mekanik bir hizmet olmaması insan odaklı ve insana yönelik bir hizmet olması nedeniyle çalışanların, hizmet alanlarla ilişkilerinin güven, hoşgörü ve sevgi ortamında yürütebilmeleri önemlidir. Bu açıdan, hizmet verenler ve alanların yapılandırılmış iş ortamlarının dışında sosyal ve kültürel faaliyetlerde de bir araya getirilmesinin kişisel ilişkilerini ve iletişim becerilerini olumlu yönde destekleyebileceği değerlendirilmektedir),

İncelenen 37 çalışmanın 15'i nitelik (örn: Keten 2017 (Bakım elemanlarının hem yaş hem eğitimi ile çocukların yeme-içme gibi bakımını yapabilecek ve çocukların eğitimi, duygusal ve psikolojik açıdan yardım edecek özellikte olmasına dikkat edilmesi); Hoşrik 2017 (Çocuk evlerindeki çocukların, kadın-erkek her iki cinsiyetten de ebeveyn rolünü deneyimleyebilmesi gelişim açısından önemli olduğu için bakım personelleri ve ev sorumlusunun seçiminde, evin yapısına göre cinsiyet durumuna dikkat edilmelidir. Örneğin, kız çocuklarının yaşadığı bir evde tüm bakım personelleri kadın olarak belirlenmişse ev sorumlusunun erkek olmasına özen gösterilmesi yararlı olacaktır); Demirbaş 2019 (Genel olarak bakım elemanlarının karşılaştıkları sorunlara bakıldığında bu alanda çalışmak isteyenlerin sertifika programları yerine alana uygun bir önlisans programından seçilmelerinin profesyonelleşmek açısından önemli olacağı düşünülmektedir),

İncelenen 37 çalışmanın 14'ü hizmetiçi eğitim (örn: Öztürk 2018 (Bakım elemanlarına yönelik hazırlanacak hizmet içi eğitim faaliyetlerinin, çalışanların ihtiyaçları ve talepleri doğrultusunda planlanmasının, kapasitelerinin artırılması ve beceri kazanmaları yönünde etkili olabileceği düşünülmektedir); Türk 2018 (Kurum bünyesindeki çocuk eğitimcilerinin ve bakım elemanlarının kitap okuma süreçlerinin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan gereksinimler doğrultusunda etkileşimli kitap okuma ve erken okuryazarlığa ilişkin hizmet içi eğitim düzenlenip, çocuklarla etkileşim halinde olan görevlilere bu konuda bilgi ve beceri kazandırılabilir); Dikmen 2019 (Meslek elemanlarının bu talepleri göz önünde bulundurularak eğitim

faaliyetlerinin konuları çeşitlendirilerek ve periyodik aralıklarla devam etmesi faydalı olacaktır); Kabakulak 2019 (Mevcut bakım elemanlarının iş motivasyonlarının artırılmasına ve hizmet grupları olan çocuklara maksimum fayda sağlanmasına yönelik olarak gerek kendi kurumları gerekse de diğer kamu kurumları ve üniversiteler iş birliğinde hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir) Karaman 2019 (Korunma ihtiyacı olan çocuğun benlik kavramının gelişimini sağlayacak koşulların oluşturulması için bakım personelinin çocuklarla olan iletişim ve etkileşim profili kurumsal hizmet içi eğitim programlarıyla desteklenmelidir); Çelik 2016 (Çocuk evlerinde özellikle bakım elemanlarından kaynaklanan olumsuzluklarının ortadan kaldırılması için bakım elemanlarının seçim ölçütleri iyi analiz edilip uygulanmalı, düzenli hizmet içi eğitim almaları sağlanmalıdır),

İncelenen 37 çalışmanın 13'ü işbirliği (örn: Nalbant 2016 (Evde görevli bakım elemanlarının ve grup sorumlularının koordinasyon merkezinde görevli meslek elemanlarıyla iş birliği içinde çalışmaları gerekmektedir); Şavlı 2018 (Çocuk evlerinde kalmakta olan korunmaya muhtaç çocukların hali hazırda devam ettikleri okullarda okul idaresi ve öğretmenlerin onlara karşı geliştirdikleri olumsuz düşünce, duygu ya da tutumların önlenmesi adına ev sorumlusu çocuğun gittiği okuldaki öğretmeni ve okul idaresi ile düzenli görüşerek çocuk hakkında karşılıklı paylaşımda bulunulmalıdır); Taş 2019 (Kurumlarda yürütülecek din eğitimi faaliyetleri genelde çocukların evlerinin içinde olmaktadır. Ev ortamı olması, çocukların ilgilerini çekmek noktasında sıkıntı oluşturabilmektedir. Eve diğer evlerden çocukların girip çıkması, evdeki annelerin veya personelin çocuklar dersteiken zaman zaman dersi bölüp bir şeyler söylemesi, çocukların dikkatini çabuk dağıtabilmektedir. Camilere, tarihi mekânlara ziyaretler veya bir camide vaaza katılma ya da cemaatle namaz kılabilme gibi etkinliklerle çocuklar hem sosyal hayatın içinde hem de toplu ibadet lezzetini alabilmeleri konusunda kurumlar arasında daha güçlü bir işbirliği sağlanmalıdır. Kurum bakımında kalan çocuklar devlet korumasında olduğu için, bu tür faaliyetler yapabilmek uzun resmi yazışmalara neden olmaktadır. Zaman zaman din görevlilerinin bireysel gayretleriyle özellikle erkek çocuklarını camilere götürdükleri tespit edilmiştir. İkili iş birliği ile bu konuda yıllık plan içerisinde önceden planlanacak etkinlikler süreci hızlandıracaktır),

İncelenen 37 çalışmanın 12'si etkinlik (örn: Şavlı 2018 (Çocuk aynı evde kaldığı diğer arkadaşlarından başka yaş grubu aynı/farklı/cinsiyeti aynı/cinsiyeti farklı çocuklarla etkileşime geçmekte bu durum sonucunda da çocuğun iletişim kapasitesi genişlemektedir. Bu sebeple zaman zaman çocukların kendi akran grubu ile bir araya gelmelerini sağlayacak ziyaretler ya da etkinliklerin planlanması önemlidir); Keten 2017 (Belli önlemler ve kontrol çerçevesinde çocukların okul, farklı kurum veya STK'ların gençlere veya çocuklara yönelik düzenlediği faaliyetlere katılımının sağlanması); Kabakulak 2019 (Araştırma kapsamındaki çocukların faydalandığı sosyal-kültürel-sanatsal sportif-beceri kursları profesyonel bir bakış açısıyla çocukların beklenti ve talepleri dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir); Başer 2013 (Bakım elemanlarının motivasyonlarını arttırmaya ve hizmetin kalitesinin yükseltilmesine yönelik tüm personelin katılacağı etkileşimli etkinliklerin düzenlenmesi); Ervüz 2018 (Ergenlerin öfkelerinin saldırganlık boyutuna ulaşmaması için bakım hizmeti veren kuruluşlarda nitelik ve nicelik açısından yeterli sayıda sosyal ve kültürel etkinliklerin yapılması); Aydın 2019 (Çocuk evlerinde çocukların dil gelişim düzeylerini desteklemeleri için çeşitli ve yeterli düzeyde materyaller bulundurulması ve çocuk ve kurum bakımındaki öğretmenler tarafından kullanılması),

İncelenen 37 çalışmanın 11'i bilgilendirme (örn: Davulcu 2018 (Korunma ihtiyacı olan çocuklar için oluşturulan yeni bakım hizmetleri modelleri olan çocuk evleri siteleri ya da çocuk evleri hakkında toplumun bilgilendirilmesi sağlanmalı); Başer 2013 (Çocuk evlerinin toplumun içinde toplumla birlikte hizmet veriyor olması yüksek oranda olumlu karşılanırken güvenlik riskinin göz önünde bulundurularak çocukların ailelerinin, komşuların, çocukların ve personelin güvenlik konusunda özel olarak bilgilendirilmesi); Gür 2016 (Öğretmenler çocukların ihtiyaçları doğrultusunda grup toplantıları ve konferanslar düzenleyerek aileleri bilgilendirebilir ve çocuklarıyla sağlıklı ilişkiler kurmaları için destekleyebilir); Kabakulak 2019 (Araştırma neticesinde çocukların yararlandığı bakım hizmeti modellerinin ve çocuklara sunulan imkânların öğretmenler tarafından tam anlamıyla bilinmediği görülmüştür. Bu konudaki bilgilerin kulaktan dolma bilgiler olması göz önüne alınarak konuya ilişkin kamu spotları hazırlanmalı gerek ulusal gerek sosyal medya aracılığıyla toplum bilinçlendirilmelidir. Ayrıca araştırma kapsamında değinildiği gibi öğretmen meslek grubu özelinde olduğu gibi çeşitli kamu kurum ve kuruluşlar, meslek odaları, sivil

toplum örgütlerine seminer şeklinde koruma ve bakım hizmeti modelleri tanıtılarak AÇSHB bünyesindeki yenilikler ve sunulan hizmet modelleri konusunda halkın güncel ve doğru bilgilerle bilinçlenmesi sağlanmalıdır),

İncelenen 37 çalışmanın 11'i mevzuat düzenleme ve geliştirme (örn: Karaman 2019 (Sosyal hizmet uygulamalarının sosyal hizmet disiplininin yöntemleri ile gerçekleştirmesini öngören Avrupa Sosyal Şartına uygun düzenlemeler yapılmalıdır. Ulusal mevzuat düzenlenirken uluslararası sözleşmelerle taahhüt edilen esaslar dikkate alınmalıdır. 2005 yılında güncellenen 5395 sayılı çocuk koruma kanunu yeniden gözden geçirilmelidir. Zamanın koşullarına, Çocuk Hakları Sözleşmesine ve diğer uluslararası taahhütlere göre yeniden yapılandırılmalıdır); Kabakulak 2019 (Çocukların okul derslerine destek olma konusundaki yetersizlik ve iş yoğunluğu nedeniyle bunun karşılanamaması nedeniyle çocukların akademik başarılarını arttırabilmek amacıyla Bakanlık bünyesinde branş dersi verecek şekilde öğretmen istihdam edilmesinin veya İl Müftülüğü ile yapılan protokol gereği müftülük görevlilerinin çocuk evlerine gelip değerler eğitimi vermesi örneğinde olduğu gibi branş öğretmenlerinin çocuk evlerinde ek ders ücreti karşılığında destek amaçlı dersler vermesinin akademik başarıya olumlu katkıda bulunacağı göz ardı edilmemelidir); Yüksel 2017 (Son olarak sosyal hizmet bir problem çözme sürecidir. Bu noktadan hareketle mikro, mezzo ve makro düzeyde çok boyutlu olarak sorunların çözümünde etkili olduğu, çocuk bakım elemanlarının sorunlarına yönelik mikro düzeyde bireysel çalışmaların yapılması, eğitimlerin düzenlenmesi, mezzo düzeyde, grup çalışmaların yapılması, altı ayda bir uygulamada yaşanan sorunlara yönelik toplantılar düzenlenmesi, makro düzeyde ise iş güvencesiz çalıştırılan bakım elemanlarının işe alınma ve performans göstergelerine yönelik yeni kriterlerin belirlenmesi ve liyakate dayalı alımların gerçekleştirilmesinin sağlanması, bu alanda gerekli yasal düzenlemelerin yapılması ve politikalar geliştirilerek farkındalık yaratılması sağlanabilir),

İncelenen 37 çalışmanın 11'i farklı çalışmaların yapılması (örn: Altun 2017 (Araştırma kapsamında gerçekleştirilen Gelişimsel Oyun Terapileri, grup şeklinde gerçekleştirilmiş ve her çocukla farklı bir terapist/gönüllü yetişkin çalışmıştır. Terapistin terapi sürecinde etkinliği, değerlendirmeye alınamamıştır. Terapistlerin

etkinliklerinin de değerlendirildiği çalışmalar gerçekleştirilebilir); Çelik 2017 (Araştırma örneklem grubu Mutlu Yuva Mutlu Yaşam Derneği'nin faaliyetleri kapsamında açılan çocuk evlerinde kalmakta olan çocuklardan oluşmaktadır. Farklı sosyodemografik özelliklerde olan örneklem grupları ile çalışmanın genellenebilirliği arttırılabilir); Çiftci 2019 (Ailesi yanında kalan travmatik deneyimi olan çocuklar ve kurum bakımı altındaki travmatik deneyimi olan çocuklarla kontrol gruplu, karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir); Erçevik 2018 (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışmakta olan yönetici, çocuk evi sorumlusu, bakım elemanları ve koruma altındaki çocukları içeren karma desenli araştırmalar yapılabilir. Böylece çocuk koruma hizmetlerinin tüm öğelerinin özellikleri, ihtiyaçları hakkında bilgi sahibi olunarak, kapsamlı programların hazırlandığı ve bu programların etkilerinin sınındığı projeler üretilebileceği düşünülmektedir); Kılıç 2019 (Araştırmanın kapsamı genişletilebilir. Araştırmadan elde edilen bulguların diğer il ve çocuk evlerinde genellenebilmesi bu ve benzeri çalışmaların daha fazla yapılması ile mümkündür. Bu nedenle benzer konuları farklı açılardan ele alan araştırmaların yapılması önerilmektedir. Araştırmanın çalışma grubu İstanbul İli Anadolu Yakası çocuk evlerinde görev yapmakta olan bakım elemanlarından oluşmaktadır. Farklı illerde olan örneklem grupları ile çalışmanın genellenebileceği düşünülmektedir. Böylece farklı il ve bölgelerin birbiri ile kıyaslanabilmesi de mümkün olacaktır),

İncelenen 37 çalışmanın 9'u yönlendirme (örn: Karaman 2019 (Kurum temelli bakım hizmeti alan koruma altında olan kız çocuklarının fiziksel uyum becerilerini güçlendirmek adına ilgi ve yeteneklerine uygun kültürel, sanatsal ve sportif aktivitelere yönlendirilmeleri sağlanmalıdır); Ervüz 2018 (Çocuk evleri sitesinde ergenlerin yaşamış olduğu öfkenin saldırganlık boyutuna gelmeden, ergenlerdeki enerjinin olumlu alanlara yönlendirilmesi gerekmektedir. Çocuk bakım kuruluşlarında okula devam etmeyen ve gün içerisinde kurumda kalan ergenlerin ilgileri doğrultusunda bir meslek edindirme kursuna yönlendirilmesi); Yıldırım 2013 (Bu değerlendirme sürecinde eko-sitem yaklaşımından faydalanılmalıdır ve bu alanda çalışan meslek elemanları ve SHU'lar özel olarak bu yaklaşımı kullanma konusunda yönlendirilmelidirler) konularında öneri geliştirmiştir.

## 5.TARTIŞMA

Araştırmanın birinci alt amacı kapsamında yapılan incelemeye göre tezlerin 33'ünü yüksek lisans, 4'ünü doktora tezleri oluşturmaktadır. Çocuk evleri konusunda yüksek lisans tezlerinin, doktora tezlerine göre oldukça fazla olduğu görülmektedir.

Araştırmanın ikinci alt amacı kapsamında yapılan incelemede yıllara göre yapılan çalışma sayılarında artış olmuş, 2019 yılında çocuk evleri ile ilgili çalışmaların yoğunlaştığı görülmüştür. Çocuk evleri Ankara'da pilot uygulama olarak başlayıp, başarılı olması nedeniyle bu model 2005 yılı içinde başka illerde de uygulanmaya başlanmıştır (Yazıcı, 2012). Çocuk evleri çocukların arkadaş, komşu ve mahalle gibi kavramları yaşayıp öğrenebilecekleri, toplumun içinde ve toplumun değerlerini ve kültürünü bilerek, güçlü bir gençlik yetiştirmek gayesiyle yeni bir kurum bakım hizmeti modeli olarak yaygınlaştırılması sürmektedir (Başer, 2013). Yeni ve yaygınlaşan bir model olması sebebiyle yıllar geçtikçe araştırmalarda çocuk evleriyle ilgili yapılan çalışmaların artış göstermesini alan yazın desteklemektedir.

Araştırmanın üçüncü alt amacı kapsamında yapılan incelemeye göre yoğun olarak Ankara ve İstanbul illerinde çalışılmasında bu illerde çocuk evleri sayılarının fazla olması, çocuk, bakım elemanı, personel gibi çalışma gruplarının sayılarının fazla olması gibi faktörlerin etkili olduğu söylenebilir. Yine bu illerde çalışmaların fazla olmasında bu illerin büyük şehir olmasının, köklü üniversitelerin bulunmasının, akademisyen sayısının fazla olmasının da etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü alt amacı kapsamında yapılan incelemeye göre konuların büyük çoğunluğunun gelişim alanında çalışılmasında aile yoksunluğu içerisinde olan korunmaya ihtiyacı olan çocukların bu süreçte gelişimlerinin önemli ve kritik olması olduğu düşünülebilir. İnsanlar, çocukluktan yaşlılığa değin gelişen yaşam sürecinde birbirinden farklı gelişim dönemlerinden geçer, bu dönemler içerisinde farklı fizyolojik ve psikolojik bazı özellikler gösterirler (Koç, 2004). Gelişim, büyüme olgunlaşmayla birlikte, öğrenme ve yaşantı ile insanda görünen nitelik ve niceliksel değişimleri kapsar (İnanç vd., 2007). Gelişim bilişsel, fiziksel, sosyal- duygusal ve dil

gelişimi olarak dört gelişim alanında gerçekleşmektedir. Gelişim alanlarının birinde görünen olumlu veya olumsuz etki diğer gelişim alanlarını da etkilemekte olup, gelişim alanları birbirlerinden bağımsız değildir (Yörükoğlu, 2006). Yine çocuğun hayatının ilk yılları, sağlıklı gelişimi desteklemek için eşsiz bir fırsat sunar ve araştırmalar, çocukların bilişsel, davranışsal, sosyal ve duygusal gelişimini şekillendirmede yaşamın ilk beş yılındaki olumlu ve olumsuz deneyimlerin önemini vurgulamaktadır (Cooper vd., 2009). Erken çocukluk döneminde bireylerin fiziksel, bilişsel ve sosyal duygusal gelişim alanlarının desteklenmesi, onların sağlıklı gelişim seyri içinde olmaları bakımından oldukça önemlidir (Vural, 2006). Ergenlik dönemi gelişime bakıldığında ise ergenlikte biyolojik gelişimin iskelet sisteminde hızla büyüme ve cinsel gelişim, psikolojik gelişimin bilişsel gelişim ve kimlik gelişimi özellikleriyle ortaya çıktığı ve sosyal açıdan da ergenlik genç erişkin rolüne hazırlık olan bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır (Derman, 2008). Ergenlik dönemi bireylerin gelişim dönemlerindeki en hızlı iki büyüme evresinden birini ve bu dönemdeki fiziki gelişim duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişimin temelini oluşturmaktadır (Öztürk, 2018). Alan yazın incelendiğinde gelişimin önemi ortaya çıkmakta ve araştırmayı destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Çocuk evleri modeli, Türkiye’de sosyal devlet anlayışı kapsamında çocuk koruma kurum bakım hizmetlerinden en güncel, sağlıklı ve çocukları hayata hazırlama bakımından en başarılı modeldir (Bakılcı, 2019). 2000 yılında pilot uygulama olan çocuk evleri hizmeti olumlu sonuçlar görülmesiyle 2005 yılı itibari ile ülkemizde korunmaya muhtaç çocuklar için yaygın hizmet modeli halini almıştır (Keten, 2017). Yine AÇSHB 2019 yıl sonu verilerine göre 1.192 çocuk evi ve bu evlerde bakımı sağlanan 6.164 çocuk olduğunu görülmektedir (<https://www.ailevecalisma.gov.tr>, Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2020). Araştırma da ikinci olarak üzerinde çalışılan konunun çocuk evi modeli olmasını alan yazın destekler niteliktedir.

Araştırmanın beşinci alt amacı kapsamında yapılan incelemeye göre araştırmalarda hakim paradigmanın nicel araştırmalar olduğu görülmektedir. Bu durumun nicel araştırma yönteminin genellenebilirlik düzeyinin yüksek olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. Karma araştırma yönteminin oldukça az tercih edilmesinde çocuk evlerinde çalışma yürütebilmek için Bakanlık izni sürecinin uzun olması, çocuk evleri müdürlüğünün uygun gördüğü gün ve saatlerde çalışma

yapılabilmesi, daha kapsamlı çalışma gerektirmesi gibi sebeplerin etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın altıncı alt amacı kapsamında yapılan incelemeye göre çalışmalarda betimsel ve ilişkisel tarama desenleri sıklıkla tercih edilmiştir. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu, olduğu gibi betimlemeyi hedefleyen araştırma desenleridir (Aslan, 2016). Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesneyi koşullarında ve olduğu şeklinde tanımlanmaya çalışılır, değiştirme, etkileme çabası olmaz (Başer, 2013). Tarama deseninin çoğunlukta olmasında alan yazında da belirtildiği gibi betimleyici bir araştırma metodu olması, genelleme yapmaya fırsat sunması, değişme etkileme olmadan ele alınan tanımlaması vb. nedenlerin etkili olduğu söylenebilir. Deneysel desenin daha az olmasında uygulamanın zaman gerektirmesi bunun içinde bakanlık izin süresinin uzun ve tez yazım süresinin kısıtlı olmasının, uygun ortamların oluşturulmasında yaşanan kısıtlamalar gibi sebeplerin etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın yedinci alt amacı kapsamında yapılan incelemeye göre çalışmalarda en çok çalışma grubu olarak çocukların tercih edildiği görülmektedir. Çocuk, yüzyıllar boyu bütün bilim dallarının en önemli objelerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır (Yatmaz vd., 2018). Çalışma grubu olarak çoğunlukla çocukların seçilmesinde çocuk evlerinin temel ögesinin çocuk olması, ailesinden yoksun gelişimlerini ve yaşamlarını kurum bakımında geçiriyor olmaları, bu durumun onlar ve gelişimleri üzerindeki etkileri, çocuk ev modelinin incelenmesi, değerlendirilmesi, işlevselliği vb. konularda birincil tanımlayıcı örneklem olmalarının etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın sekizinci alt amacı kapsamında yapılan incelemeye göre çalışmaların yoğunlukla gelişim ve çocuk evleri modeline yönelik sonuçları olduğu görülmektedir. Birçok gelişim alanında insanların yaşam boyu kat edecekleri mesafenin yarısının kazanıldığı, yapılan araştırmalarla da önemi vurgulanan erken çocukluk döneminde çocukların gelişimlerinin doğru ve uygun bir şekilde desteklenmesi çok önemlidir (Tunçeli ve Zembat 2017). Bu dönemi aile ortamından yoksun geçirmek durumunda olan korunmaya ihtiyacı olan çocukların özellikle erken çocukluk döneminde desteklenmesi çok önemlidir. Ailenin yoksunluğu, psikolojik,



sosyal duygusal, bilişsel ve hatta bazen fiziksel açıdan çocuk için risk faktörü olmaktadır (Yavuz 2016). Yine korunmaya ihtiyacı olan çocukların sağlıklı gelişim süreçlerine engel olan birçok sorun bulunmaktadır (Tuncer ve Erdoğan 2018). Araştırma sonuçlarının gelişime yönelik olmasında araştırmacıların alan yazında da belirtildiği gibi korunmaya muhtaç olan çocukların bu durumlarının gelişimlerine etkisini tespit etme gibi amaçlara yönelik çalışmalarının etkili olduğu düşünülebilir. Modern toplumlarda kurumsal çocuk korumasının çocukların kalabalık gruplar şeklinde bakılmasından ve korunmasından, küçük grup şeklinde ev ortamında bakılması ve korunması yönünde bir dönüşüm içerisine girmesiyle ülkemizde de tercih edilmeye başlayan modellerden biri çocuk evi modelidir (Dikmen 2019). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü kışla tipinde olumsuzluklar içeren çocuk yuvası ve yetiştirme yurdu hizmetinde değişiklik yaparak çocukların yüksek yararını düşünerek bütün olarak gelişimini sağlamak, sağlıklı bireyler yetiştirmek amacıyla “Çocuk Evi” hizmet modelini başlatmış ve yaygınlaştırmıştır. En iyi uygulanacak model olarak çocuk evlerinin benimsendiği, çocuk yuva ve yurt sayısında azalma olduğu görülmektedir. (Keten 2017). Araştırma sonuçlarının çocuk evi modeline yönelik olmasında araştırmacıların modern, çocukların yüksek yararı gözetilerek oluşturulduğu ifade edilen, yeni yaygınlaşan ve ülkemizde de benimsenen kurum bakım hizmeti olan çocuk evlerini beklenen hedefi karşılama, teorideki düşüncelerin uygulamadaki boyutlarını tespit etme gibi amaçlara yönelik çalışmalarının etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın dokuzuncu alt amacı kapsamında yapılan incelemeye göre çalışma grupları kapsamında önerilerin oluşturulduğu, daha çok önerilerin bakım elemanları, çocuklar ve meslek elemanlarının eğitimleri, çocuk evleri çocuk ve personeli arasında etkili iletişim olması gerekliliği, özellikle bakım elemanlarının hangi niteliklere sahip olması gerektiğine ilişkin görüşler, çocuk evleri personelinin hizmetiçi eğitim faaliyetlerine alınması gerekliliği, çocuk evlerinde kalan çocuklar, çocuk evleri personeli, çocuk evleri komşuları, çocukların okulları vb. grupların işbirliği içinde olması, çocukların ilgi ve yeteneklerine göre etkinlikler planlanması, çocuk evleri ile ilgili toplumun bilgilendirilmesi, mevzuatta ihtiyaç ve beklentiler doğrultusunda düzenleme ve geliştirme yoluna gidilmesi, çocuk evleri konusunda farklı konu ve çalışma gruplarıyla çalışmalar yapılması, çocuklara ilgi, ihtiyaç ve beklentileri

konusunda gerekli yönlendirmelerin yapılması yönünde önerilerin yoğunlaştığı söylenebilir. Karmaşık bir yapıya sahip ve pek çok kabiliyetlerle donatılmış olan insanın amaçlanan seviyeye ulaşabilmesi ve kendini gerçekleştirebilmesi, bütün kabiliyetlerini geliştirebilmesi tüm yönleriyle eğitilmesine; fiziksel, bilişsel ve duygusal yönleri arasında ahenkli bir bütünlük kurulmasına bağlıdır (Türk, 2007). Bilgi toplumu olabilmenin ilk şartının eğitilmiş birey sayısının artmasını olduğunun görülmesiyle, eğitimin önemi ve gerekliliği gün geçtikçe daha da önem kazanmaktadır (Aktepe, 2005). Eğitimin insan yaşamı açısından önemine bakıldığında en fazla eğitim konusunda öneri sunulmasını literatür destekler niteliktedir.

## **6.SONUÇ VE ÖNERİLER**

### **6.1.Sonuçlar**

Araştırma sonucunda çocuk evleri ile ilgili yapılan araştırmaların büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tez çalışmalarının 2019 yılında yoğunluk kazandığı ve en fazla çalışma bu yılda yapıldığı görülmüştür. İncelenen çalışmaların büyük çoğunluğunun Ankara ve İstanbul illerinde olduğu tespit edilmiştir.

İncelenen çalışmalarda sıklıkla gelişim alanındaki konular, sonrasında sırayla çocuk evi, modeli, bakım elemanları, eğitim konuları ele alınmıştır. Yine araştırmalar yoğunlukla nitel araştırma modelinde yapılmıştır. Araştırmacılar ağırlıklı olarak betimsel desenin kullanıldığı, sonrasında sırasıyla ilişkisel tarama, deneysel, ilişkisel tarama-betimsel desenlerini tercih etmişlerdir.

Araştırma sonucunda incelenen çalışmaların büyük çoğunluğunun çocuklarla, kalanının ise sırasıyla çocuklar ve çocuk evi personeli, bakım elemanları, diğer grup, çocuk evleri personeli ile yapıldığı görülmüştür. Araştırmaların yoğunlukla gelişim ve çocuk evleri modeline yönelik sonuçları olduğu görülmüştür. Araştırmalarda en fazla eğitim olmak üzere iletişim, nitelik, hizmetiçi eğitim, işbirliği, etkinlik, bilgilendirme, mevzuat düzenleme ve geliştirme, farklı çalışmaların yapılması, yönlendirme konularında öneriler sunulduğu tespit edilmiştir.

### **6.2. Öneriler**

- Çocuk evleri ile ilgili araştırmalar genişletilebilir, farklı konularda (kurum bakımında kalan çocukların farklı gelişim alanlarındaki beceri düzeylerinin incelenmesi, kurum bakımında kalan özel eğitim gereksinimi olan çocuklara yönelik bir alan araştırması, çocuk evleri modelinin çocuklar gözünden değerlendirmesi) çalışmalar yapılabilir.

- Çocuk evleri konusunda toplumun bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesine yönelik Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, üniversiteler, MEB'e bağlı okullar işbirliği içinde çalışmalar yürütebilir.
- Çocuk evleri ile ilgili çalışmaların artırılması için araştırmacıların üniversite ve danışmanları tarafından yönlendirilmesi sağlanabilir.
- Araştırmacılar farklı konularda çalışılmasına yönelik tez önerilerini dikkate alarak, araştırmacılar tarafından önerilen konulara yönelebilirler.
- Çocuk evi ile ilgili Türkiye'de yapılan çalışmalarla sınırlı kalmayıp, yurt dışı lisansüstü tez, makale, rapor vb. çalışmalar da incelenerek araştırmalar karşılaştırılabilir.
- Çocuk evleri modeline yönelik tezlerde dile getirilen öneriler dikkate alınarak Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından çocuk evleri modeli revize edilebilir.
- Çalışılan grup olarak daha çok çocukların olduğu görülen lisansüstü tezlerin çalışma gruplarının çeşitliliği artırılabilir.
- Araştırmalarda oldukça az kullanılan karma desen araştırmacılar tarafından daha çok tercih edilebilir.
- Nitel, nicel ve karma araştırmalar kendi içinde değerlendirilerek derinlemesine incelenebilir.
- Büyük yoğunluğu İstanbul ve Ankara'da yapılan çalışmaların Türkiye'nin çok daha farklı il ve merkezlerinde yapılması sağlanıp, çocuk evlerine daha geniş perspektiften bakılması sağlanabilir.

## KAYNAKÇA

\*:İncelemeye alınan tezler

Akman B. (2002). Korunmaya muhtaç çocuklarla ailesi ile yaşayan çocukların kavram gelişimlerinin ve okula hazırbulunuşluk düzeylerinin karşılaştırılması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 13(1):74-85.

Akobeng A. K. (2005). Understanding systematic reviews and meta-analysis. *Archives of disease in childhood*, 90(8), 845-848.

Akoğlu G, Ergül C, Duman Y. (2014). Etkileşimli kitap okuma: korunmaya muhtaç çocukların alıcı ve ifade edici dil becerilerine etkileri. *Elementary Education Online*, 13(2):622-639.

Aktepe V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Ahi Evran Üniv. Kırşehir Eğt. Fak. Derg.)*, 6(2), 15-24.

\*Altun K. (2017). Gelişimsel Oyun Terapisinin Çocuk Evlerinde Kalmakta Olan 4-8 Yaş Grubu Çocukların Travma Sonrası Duygusal Streslerine Olan Etkileri. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Yard. Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL)

\*Aslan E. (2016). Ankara Aile Ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne Bağlı Çocuk Evlerinde Çalışan Bakım Elemanları Ve Çocuk Evi Sorumlularının İş Doyumu Ve Tükenmişlik Düzeyleri. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Doç. Dr. Ercüment ERBAY)

\*Aydın AR. (2019). Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocukların Dil Gelişim Düzeyleri İle Yaratıcı Düşünme Becerilerinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Prof. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN)

\*Aykul M. (2019). Korunmaya İhtiyacı Olan Çocukların Sosyal Gelişiminde Çocuk Evlerinin Rolü (Sakarya Örneği). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, (Danışman: Doç. Dr. Yusuf GENÇ).

\*Bahadır M. (2018). Korunma Altındaki Çocuklarla Çalışan Bakım Elemanlarının Mesleki Algı Ve Motivasyonları - İstanbul Çocuk Evleri Örneği. Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Doç. Dr. İsmail BARIŞ)

\*Bakılıcı A. (2019). Korunma İhtiyacı Olan Çocuklara Yönelik Çocuk Evleri Modelinin Tarihsel Süreci Ve Mutlu Yuva Derneği Örneği. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Abdulkakim BEKİ)

\*Başer H. (2013). Çocuk Refahı Alanında Yeni Hizmet Modeli "Çocuk Evleri". Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, (Danışman: Prof. Dr. Aliye MAVİLİ AKTAŞ).

Biber K, Ural O. (2012). Portage erken eğitim programının kurum ortamında yaşayan 5–6 yaş grubu çocukların gelişimleri ile aile katılım düzeyleri üzerindeki etkisi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(27):87-125.

Browne K. (2009). The Risk of Harm to Young Children in Institutional Care. *Save The Children*.

Cansoy R, Polatcan M. (2018). Türkiye’de okullarda örgütsel adalet araştırmaları: ampirik araştırmalara bir bakış. *Turkish Studies*, 13(4), 163-184.

Connolly, M., Katz, I., Shlonsky, A., & Bromfield, L. (2014). Towards a typology for child protection system: final report to UNICEF and Save the Children UK. *University of Melbourne Commercial Ltd*.

Cooper JL, Masi R, Vick J. (2009). Social-emotional development in early childhood: What every policymaker should know.

\*Çelik C. (2016). Komşuların Çocuk Evlerine İlişkin Değerlendirmeleri. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Doç. Dr. Ercüment ERBAY).

\*Çelik M. (2017). Deneyimsel Oyun Terapisinin Çocuk Evlerinde Kalmakta Olan 3-10 Yaş Grubu Çocukların Çocukluk Çağı Travma Sonrası Duygusal Stres Düzeyine Etkisinin İncelenmesi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Mehmet Emin CEYLAN)

\*Çitfci EB. (2019). Çocuk Merkezli Oyun Terapisinin Çocuk Evlerinde Kalmakta Olan 5-10 Yaş Grubu Çocukların Travma Sonrası Duygusal Stres Düzeylerine Etkisi; Retrospektif Bir Çalışma. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Sinan CANAN)

Çetin H. (2010). Korunmaya muhtaç çocukların bakımına yönelik etkin ve sistematik bir yaklaşım modeli. *Mersin Üniv. Sağlık Bilim Derg.*, 3(3):1-8.

Çifci EG. (2009). Türkiye’de ve dünyada korunmaya ihtiyacı olan çocuklara yönelik hizmetlerin tarihsel gelişimi. *Aile ve Toplum*, 11(5):53-65.

\*Davulcu, Ü. Ş. (2018). Çocuk evleri sitesinde kalan çocukların algıladıkları sosyal destek ve beklentileri. Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans, Kocaeli, (Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Kader MERT)

Davulcu Ü.Ş., Mert K. (2019). Çocuk evleri sitesinden birinde kalan çocukların algıladıkları sosyal destek ve gelecek beklentileri, *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 16 (3):210-216.

Demir, Y, Kocyigit, M. (2018). A Systematic Review of Research on English Language Teacher Education Published in Three Flagship Journals (1997-2016). *Online Submission*, 4(1), 128-138.

\*Demirbaş E.Ö. (2019). Çocuk Evleri Sitesinde 6-12 Yaş Arası Çocuklar İle Çalışan Bakım Elemanlarının Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Nitel Bir Çalışma. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Prof. Dr. Bülent BAYAT).

Derman, O. (2008). Ergenlerde psikososyal gelişim. Adolesan Sağlığı II Sempozyum Dizisi, 63(1), 19-21.

\*Dikmen A. (2019). Hizmet Verenlerin Gözünden Çocuk Evleri Hizmet Modelinin Değerlendirilmesi-Ankara İli Örneği. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman:Doç. Dr. Ercüment ERBAY).

\*Durgun NK. (2020). Çanakkale İlindeki Çocuk Evlerinde Kalmakta Olan 13-18 Yaş Arası Çocukların Değer Algıları Ve Kavramsallaştırmalarına Yönelik Nitel Bir Araştırma. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, Danışman: Prof. Dr. Cumhuri ASLAN)

Elmacı D. (2010). Günümüzün yetim kalan kuruluşları: yetiştirme yurtları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4):949-970.

\*Erçevik A. (2018). Sosyal Problem Çözme Programı'nın Korunma İhtiyacı Olan Ergenler Ve Çocuk Evi Sorumluları Üzerindeki Etkisi. İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, (Danışman: Doç.Dr. Serhat Armağan KÖSEOĞLU)

Erçevik A, Köseoğlu SA. (2019). Sosyal problem çözme programı'nın çocuk evi sorumluları üzerindeki etkisi. *Journal of Society & Social Work*, 30(2).

\*Ervüz C. (2018). Çocuk Evleri Sitesinde Kalan Ergenlerin Psiko-Sosyal Sorunları İle Öfke ve Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişki. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Doç. Dr. Nilgün KÜÇÜKKARACA)

Green, S. (2005). Systematic reviews and meta-analysis. *Singapore medical journal*, 46(6), 270.

\*Gümüş N. (2014). Çocuk Evlerinde Bulunan Kız Çocuklarının Sosyalizasyonu Üzerine Niteliksel Bir Araştırma: Tekirdağ İli Örneği. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Nurgün OKTİK)

\*Gür A. (2016). Çocuk Evlerinde Yaşayan Çocuklar İle Ailesiyle Birlikte Yaşayan Çocukların Akran İlişkileriyle Sosyal Davranışlarının İncelenmesi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman:Doç. Dr. Fatma Tezel ŞAHİN)

\*Hoşrik ME. (2017). Çocuk Evlerindeki Ergenlerde Gevşeme Tekniği Ve Eft'nin Tanrı İmgesi, Affetme Eğilimi, Öfke Ve Kaygı Kontrolü Üzerindeki Rolü. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mualla YILDIZ, İkinci Danışman: Prof. Dr. Nilhan SEZGİN)

Hüseyinoğlu S. (2017). Korunmaya Muhtaç Çocukların Korunma Altına Alınma Nedenleri: İstanbul Örneği. Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Yrd.Doç.Dr. ATILLA TEKİN).

İnanç PD, Bilgin YD, Atıcı YD. (2007). GELİŞİM PSİKOLOJİSİ Çocuk ve Ergen Gelişimi . Ankara: Pegem A Yayıncılık.

\*Kabakulak K. (2019). Çocuk Evleri Hizmet Modeli Kapsamında Olan Lise Öğrencisi Çocukların Akademik Başarı Bileşenlerinin Keşfedilmesi. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, (Danışman: Dr. Öğrt. Üyesi Sinan AKÇAY)

\*Kaplan H. (2016). Çocuk Evlerinde Uygulanan Din Rehberlik Hizmetlerinin Din Görevlileri Ve Ev Sorumluları Açısından Değerlendirilmesi: Çanakkale Örneği. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Abdullah AKIN)

Karaçam Z. (2013). Sistematik Derleme Metodolojisi: Sistematik Derleme Hazırlamak İçin Bir Rehber. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 6(1): 2633.

\*Karaman D. (2019). Doğu Karadeniz Bölgesindeki Çocuk Evleri ve Çocuk Evleri Sitelerinde Koruma Altında Olan Çocukların Benlik Kavramı Düzeylerinin Araştırılması. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Manisa, (Danışman: Dr. Öğretim Üyesi ŞEYDA YILDIRIM).

\*Keten D. (2017). Korunmaya Muhtaç Çocuklar: Ankara Çocuk Evleri Üzerine Niteliksel Bir Araştırma. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Doç. Dr. Emrah AKBAŞ).

\*Kılıç F. (2019). Çocuk Evlerinde Çalışan Bakım Elemanlarında Psikolojik Sermaye Algisi, İş Doyumu Ve Maneviyat Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman:Dr. Öğr. Üyesi Turgay ŞİRİN).

\*Kırış BF. (2016). Gelişimsel Oyun Terapisinin Çocuk Evlerinde Kalmakta Olan 6-12 Yaş Grubu Çocukların Davranış Problemlerine Etkileri. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Yard. Doç. Dr. Hüseyin ÜNÜBOL)

Koç M. (2004). Gelişim psikolojisi açısından ergenlik dönemi ve genel özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 231-238.

Korkmaz BC. (2019). Korunmaya Muhtaç Çocukların Kaldıkları Kurumlara İlişkin Memnuniyet Düzeyleri İle Yaşam Doyum Düzeyleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, (Danışman: Doç. Dr. Vehbi ÜNAL).

\*Koşay A. (2013). Çocuk Yuvasında ve Çocuk Evinde Kalan Korunmaya Muhtaç Çocuklar İle Ailesi Yanında Yaşayan Çocukların Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Zekavet KABASAKAL).

Kurukol N. (2015). Korunmaya Muhtaç Çocukların Suçlarıyla Mücadelede Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Görev, Yetki ve Uygulamaları. Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bursa, (Danışman: Prof. Dr. Ramazan Cengiz DERDİMAN).

Lindberg, ENA. (2011). Piaget ve ergenlikte bilişsel gelişim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 1-10.

Lunny, C., Brennan, S. E., McDonald, S., & McKenzie, J. E. (2017). Toward a comprehensive evidence map of overview of systematic review methods: paper purpose, eligibility, search and data extraction. *Systematic Reviews*, 6(1), 231-235.

Munro, E. (2019). *Effective child protection*. SAGE Publications Limited.



\*Nalbant Ş. (2016). Korunmaya Muhtaç Çocuklarda Çocuk Evleri Bakım Modelinin Toplumsallaşmaya İlişkin Rolü: Kayseri Örneği. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. A. Yonca GENÇOĞLU).

Özşahin F. (2012). Korunmaya Muhtaç Çocuklar: Trabzon İli Örneği Üzerine Bir Alan Araştırması. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, (Danışman: Doç. Dr. Ali Cengiz KÖSEOĞLU).

\*Öztürk E. (2018). Çocuk Evleri Sitesinde Çalışan Bakım Elemanlarının Problem Çözme Becerileri, Öğrenilmiş Güçlülük Ve Çocuk Sevme Düzeyleri Arasındaki İlişki (Ankara İli Örneği). Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Prof. Dr. Emine ÖZMETE)

Pak M. (2018). Erken Gelişim Döneminde Korunmaya Muhtaç Çocuklarda Bağlanma Örüntüleri: Bakım Koşulları ve Bakım Elemanları Beyanlarından Bir Değerlendirme. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya, (Danışman: Doç. Dr. Yusuf GENÇ).

Saraç A. (2011). Çocuk Yuvası Bakımında Bulunan Çocukların Davranış Sorunları Ve Çocuk Yuvası Personeline Yapılan Eğitimin Bu Sorunlar Üzerindeki Etkisi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, (Danışman: Doç. Dr. A. Nesimi KİŞİOĞLU).

Sönmez M. (2017). Eğitim-çevre ilişkisi. Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (10):105-128.

\*Şahin M. (2019). Kurum Bakımı Altındaki Çocuklarda Değer Oluşumu: Ankara Çocuk Evleri Örneği. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, (Danışman: Prof. Dr. Serdar SAĞLAM).

\*Şavlı H. (2018). Çocuk Evlerinde Kalan Korunmaya Muhtaç Çocukların Sosyalizasyonu Küçükçekmece Örneği. Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Doç. Dr. İsmail BARIŞ).

Şenocak, H. (2006). Korunmaya muhtaç çocuklara sağlanan bakım yöntemleri. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (51):177-228.

\*Taş F. (2019). Çocuk Evleri Sitesinde Yürütülen Yaygın Din Eğitimi Faaliyetleri (Adana Örneği). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, (Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Mustafa ÇOBAN)

\*Türk Z. (2018). Çocuk Evleri Sitesi'nde Kalan Çocukların Yazı Farkındalığı Becerilerinin Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Doç. Dr. Berrin BAYDIK)

T.C. Resmi Gazete. Sosyal Hizmetler Kanunu. 27 Mayıs 1983. Sayı:2828.

T.C. Resmi Gazete. Çocuk Koruma Kanunu. 3 Temmuz 2005. Sayı:5395.

T.C. Resmi Gazete. Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik. 5 Ekim 2008 Pazar, sayı:27015.

T.C. Resmi Gazete. Koruyucu Aile Yönetmeliği. 14 Aralık 2012, Sayı:28497.

\*Topgöl FÇ. (2017). Kurum Bakımı Altındaki Çocukların Yaşam Alanlarının Ev Kazaları, Mobilya Ve Donatı Elemanları İlişkisi Açısından Değerlendirilmesi: Ankara Çocuk Evleri Örneği, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Gülçin Cankız ELİBOL)

Topgöl Ç, Elibol GC.(2019). Kurum bakımı altındaki 0-6 yaş çocukların yaşama mekânlarının ev kazaları açısından incelenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(1):121-146.

\*Toraman Ç. (2018). Kars İlinde Aile Ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne Bağlı Çocuk Evlerinde Kalan Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılık, Öz Yeterlilik Ve Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Doç. Dr. C. Onur NOYAN)

Tuncer B, Erdoğan T. (2018). Korunmaya muhtaç çocuklar ve korunmaya muhtaç çocuklara sağlanan bakım yöntemleri. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(2):515-527.

Türk E. (2007). Çocukta Duygusal Gelişimin Din Eğitime Etkisi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Bayraktar BAYRAKLI).

\*Türk Z. (2018). Çocuk Evleri Sitesi'nde Kalan Çocukların Yazı Farkındalığı Becerilerinin Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, (Danışman: Doç. Dr. Berrin BAYDIK).

Wulczyn, F., Daro, D., Fluke, J., Feldman, S., Glodek, C., & Lifanda, K. (2010). Adapting a systems approach to child protection: Key concepts and considerations. New york: UNICEF.

Yaşar, Ö. ve Dağdelen, N. (2013). Korunmaya muhtaç çocukların yetiştirilmesinde çocuk yurtlarından çocuk evlerine geçişin, çocukların sosyo-kültürel ve psikolojik gelişimlerine etkisi üzerine bir çalışma: isparta örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(18).

Yatmaz, Z. B., Erdemir E., Erbil F. (2018). Çocuk ve çocukluk: Okulöncesi öğretmen adayları anlatıyor. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, – Journal of Qualitative Research in Education, 6(3), 284-312.

Yavuz C. (2016). Korunmaya Muhtaç Çocukların Koruma Ve Bakım Altına Alınma Nedenleri. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, (Danışman: Yard. Doç. Dr. Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ).

Yazıcı E. (2012). Korunmaya muhtaç çocuklar ve çocuk evleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18).

Yazıcı E. (2013). Türkiye'de Korunmaya Muhtaç Çocuklara Yönelik Sosyal Hizmetler: Kurum Bakım Hizmetinden Yararlanmış Bireyler Üzerine Bir Araştırma. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir, (Danışman: Prof. Dr. Sevdâ DEMİRBİLEK).

\*Yıldırım Ş. (2013). Çocuk Evinde Kalan Çocukların İlişki Dinamikleri:İzmir Örneği. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, (Danışman: Prof. Dr. Vedat İşıkhan).

Yıldırım Ş, Işıkkhan V. (2017). Çocuk evinde kalan çocukların sosyalleşme sürecindeki ilişkilerinin değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 29(1):46-70.

\*Yıldız A. (2019). Çocuk Evleri Sitelerinde Bakım Tedbiri Altında Bulunan Erkek Ergenlerin Psikolojik Bozukluklar Bağlanma Stilleri Duygu Düzenleme Ve Akran İlişkilerinin İncelenmesi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Dr. Öğr. Üyesi Yıldız BİLGE)

Yolcuoğlu İG. (2009). Türkiye'de çocuk koruma sisteminin genel olarak değerlendirilmesi. *Aile Toplum ve Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 5(18):43-57.

Yörükoğlu, A. (2006). Çocuk Ruh Sağlığı. (28. Baskı). İstanbul: Özgür Yayınları.

\*Yüksel, G. (2017). Çocuk Bakım Elemanlarının Bazı Özellikleri İle Sosyal Sorun Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Amasya Çocuk Evleri Örneği, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, (Danışman: Yrd. Doç. Dr. Filiz DEMİRÖZ).

İnternet: <https://ailevecalisma.gov.tr/chgm/istatistikler/> (Erişim Tarihi: 30 Mart 2020).

İnternet:<https://ailevecalisma.gov.tr/media/41553/kurumsal-istatistikler.pdf> (Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2020).

İnternet:<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/37195/chgm-faaliyetler-ve-hedefler.pdf> (Erişim Tarihi:02 Nisan 2020).

İnternet:<https://ailevecalisma.gov.tr/tr-tr/sss/cocuk-hizmetleri-genel-mudurlugu/cocuk-destek-merkezleri-evleri-haklari/>(Erişim Tarihi: 21 Ağustos 2020).

## ÖZGEÇMİŞ

Filiz SULAMACI 13.08.1990 tarihinde Daday/Kastamonu'da doğdu; ilk ve orta öğrenimini aynı ilçede tamamladı; Kastamonu Kuzeykent Lisesi'nden mezun olduktan sonra 2008 yılında Kastamonu Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği bölümüne girdi; 2012 yılında bölüm birincisi olarak mezun olduktan sonra Araç Ahmet Yesevi İlkokulu'na okul öncesi öğretmeni olarak göreve başladı. 2012-2015 yılları arasında Araç/Kastamonu'da, 2015-2017 yılları arasında Çatalzeytin/Kastamonu'da okul öncesi öğretmeni olarak görev yaptı. 2017 yılı eylül ayı itibariyle görev yaptığı okula müdür yardımcısı olarak atanarak görevine yönetici olarak devam etti. 2019 yılı eylül ayında bulunduğu ilçe de Çatalzeytin Anaokulu' na okul müdür vekili olarak görevlendirildi. 07.09.2020 tarihinde Daday 125. Yıl Anaokulu'na müdür olarak atandı. İkinci Üniversite olarak Anadolu Üniversitesi sosyoloji bölümüne devam etmektedir.

### **İletişim:**

e-posta:flzslmc@gmail.com